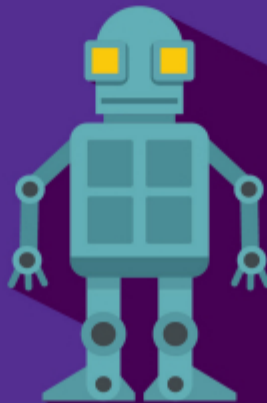
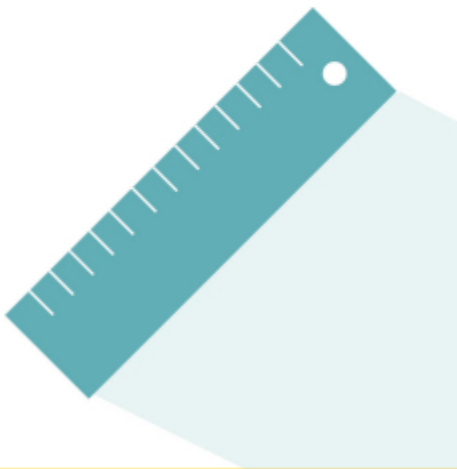

МАТЕМАТИКА

Частина перша

Світлана Логачевська
Оксана Ларіна

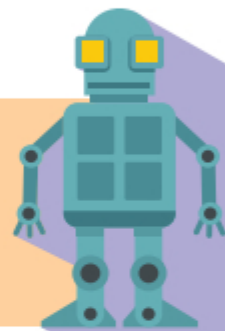
1
клас

Світлана Логачевська
Оксана Ларіна

МАТЕМАТИКА

Навчальний посібник для 1 класу
закладів загальної середньої освіти
(у 3-х частинах)

Частина 1

Схвалено для використання в освітньому процесі

ім'я, прізвище учня / учениці, клас

Літера ЛТД
2023

*Схвалено для використання в освітньому процесі
[рішення експертної комісії з педагогіки та методики початкової освіти
від 20 січня 2023 року (протокол № 1), експертної комісії з проведення
антидискримінаційної експертизи від 23 грудня 2022 року (протокол № 2)],
№ 2.0020-2023 у Каталозі надання грифів навчальній літературі
та навчальним програмам*

Посібник укладено відповідно до Типової освітньої програми
авторського колективу під керівництвом Р. Б. Шияна

Логачевська С. П.

Л69 Математика. 1 клас : навчальний посібник для
ЗЗСО у трьох частинах : частина перша / С. П. Логачевська,
О. В. Ларіна. — Київ : Літера ЛТД, 2023.

© Логачевська С. П., Ларіна О. В., 2023

© «Літера ЛТД», 2023

.....
Навчальне видання

ЛОГАЧЕВСЬКА Світлана Панасівна
ЛАРІНА Оксана Василівна

МАТЕМАТИКА
1 клас
навчальний посібник у 3-х частинах

ЧАСТИНА 1

Зображення використовуються згідно з ліцензією Shutterstock / FOTODOM UKRAINE

Видавництво «Літера ЛТД». 03057, Київ, вул. Нестерова, 3, оф. 508.

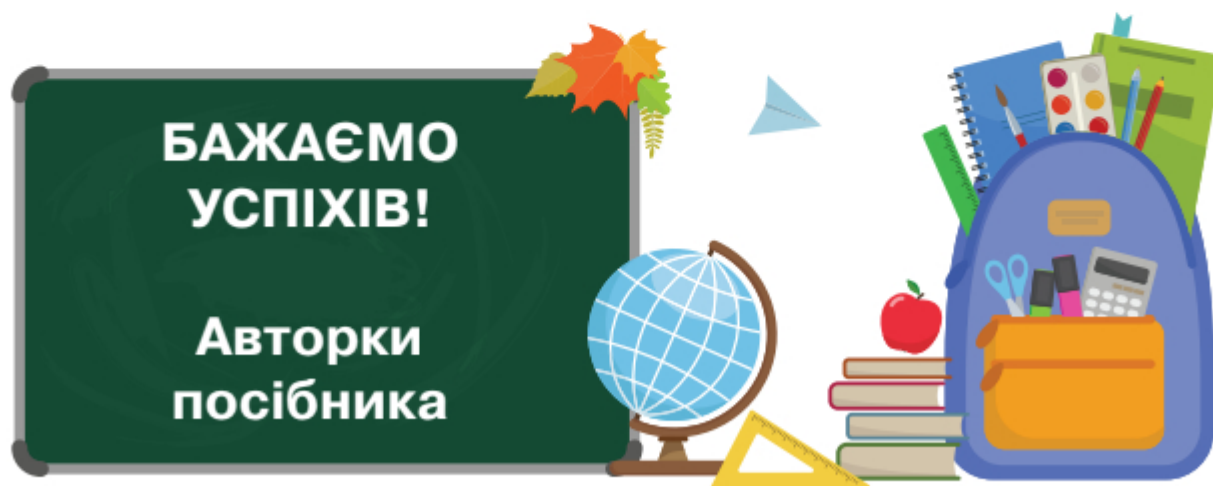
Свідоцтво про реєстрацію ДК № 6901 від 10.09.2019 р.

Дорогий першокласнику! Дорога першокласнице!

Математика — захоплива і цікава наука. Адже вона — всюди: вдома, у школі, у транспорті, в магазині, телефоні та навіть у комп'ютерних іграх.

Саме математика допомагає людям аналізувати інформацію, робити висновки. Математика загартовує характер. Виконання завдань допоможе тобі формувати в собі такі якості як наполегливість, точність та уважність; вміння доводити свою думку. Ми добирали завдання, задачі, схеми та ілюстрації так, щоб учити математику було радісно.

Наш посібник складається із трьох частин. Кожний розділ посібника розпочинається мотиваційними аркушами. Із них ти дізнаєшся, чого досягнеш під час вивчення тем. Одна тема розділу розрахована на один шкільний урок. А як працювати з темами — читай далі...

Як працювати з темою

На початку теми попрацюйте в загальному колі. Обговорюйте пропонуване завдання, схеми, малюнки, висновки.

Такого типу завдання виконуй у парі з однокласником чи однокласницею. Перевіряйте та оцінюйте роботу одне одного!

Вправи для відпрацювання математичних умінь і навичок.

Назва теми

Число п'ять і цифра 5 (п'ятірка). Утворення і склад числа.
Порівняння чисел

1 Попрацюйте з малюнками. Яке число вони демонструють?

Число п'ять записують цифрою 5 (п'ятірка).

2 Як утворили число п'ять? Розкажи за малюнком. Наведи свої приклади.

До чотирьох деталей пазла доєднали ще одну деталь, їх стало п'ять.
Отже, 5 — це 4 та ще 1.

3 У якому акваріумі 5 рибок? Познач його.

4 Роздивись ряд чисел. Яке число перед числом 4? Яке число після числа 4?

3 4 5

Число 3 — попереднє до числа 4, а число 5 — наступне.

5 Упиши попередні і наступні числа для поданих.

2   3   4

66

Познач результати своєї роботи протягом тижня:

- — мені мало що зрозуміло
- — іноді мені потрібна допомога
- — у мене все чудово виходить!

Оформлені таким чином тексти читай уважно, адже ця інформація тобі знадобиться ще не раз!

числа, знаки + або -   знаки >, <, =   для позначок

У посібнику чимало завдань з опорою на малюнки.
Будь уважним / уважною — зважай на всі деталі!

6 За малюнками впиши в клітинки відповідні числа.

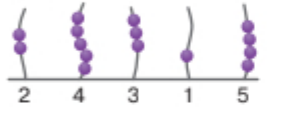

5 — це 4 |

5 — це 3 |

7 Вибери посильний для себе варіант — ●● або ● — і виконай завдання.

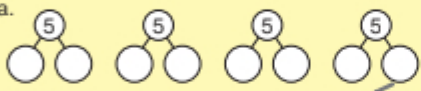
●● Перевір, чи правильно полічили кількість намистин? виправ записи.

● Полічи зелені мушлі, а потім сині. Домалюй стільки зелених мушель, щоб їх стало стільки само, скільки й синіх.

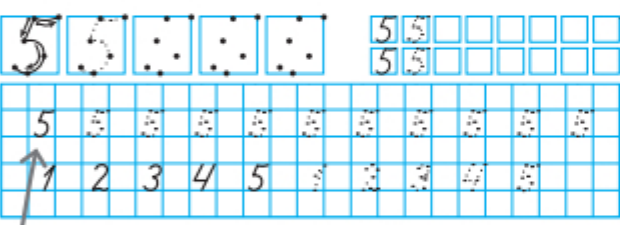

8 Упиши склад числа.

9 Порівняй числа.

3 ○ 5   1 ○ 5   2 ○ 5

67

Такий тип завдань ти зустрінатимеш у кожній новій темі. Вибирай щоразу той варіант, який тобі до снаги:

- — завдання з творчим навантаженням;
- — завдання з підказкою.

Обговорюйте разом хід виконання всіх завдань, запропонованих на вибір. Уважно слухайте одне одного! Доповнюйте відповіді за потреби.

Це основне завдання уроку. Виконуй його **САМОСТІЙНО**, а результати перевіряйте разом!

Цей блок — математичні прописи. Учитель підкаже, коли тобі тренуватися. Будь старанним / старанною і не забувай про охайність!

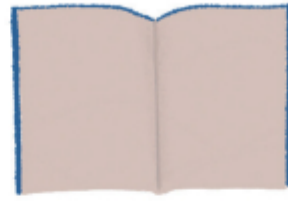
У кожній темі посібника є чимало різноманітних вправ, які допоможуть закріпити твої знання, розвинути логічне мислення, уяву, проявити творчі здібності тощо. Успіхів тобі!

Математика навколо нас!

Знайдіть зображені об'єкти на малюнку та обведіть їх.

8

Що зображено на малюнку?

Кого багато, а хто — один?

Що зображено ліворуч від дошки?

Полічи всі наплічники.

Який урок зображено?
Чому так вважаєте?

Хто, на вашу думку,
уважний, а хто ні?

Вигадайте свої запитання і
поставте їх одне одному.

Вживайте при цьому слова:
*ліворуч, праворуч, внизу,
вгорі, попереду, позаду,
над, під, за, всередині,
ззовні.*

РОЗДІЛ 1

Ти будеш
визначати
положення
об'єктів у
просторі

Ти розрізнятимеш предмети за
ознаками: розміром, формою,
кольором, призначенням

Ти дізнаєшся,
що таке
множина й
елементи
множини

Ти зможеш
групувати
об'єкти за
спільною
ознакою

Ти засвоїш
правила лічби:
прямої та
оберненої, і
зможеш їх
застосовувати в
житті

Ти будеш порівнювати і
впорядковувати предмети за...

ДОВЖИНОЮ

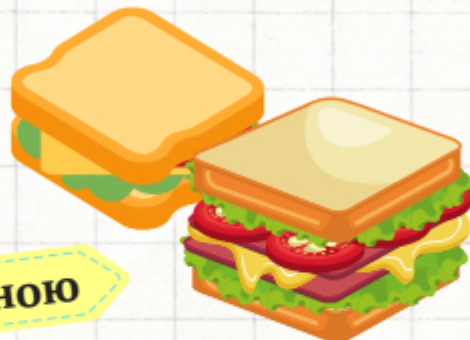
ШИРИНОЮ

ВИСОТОЮ

ТОВЩИНОЮ

Ти будеш
порівнювати за
кількістю
(більше, менше,
порівну)

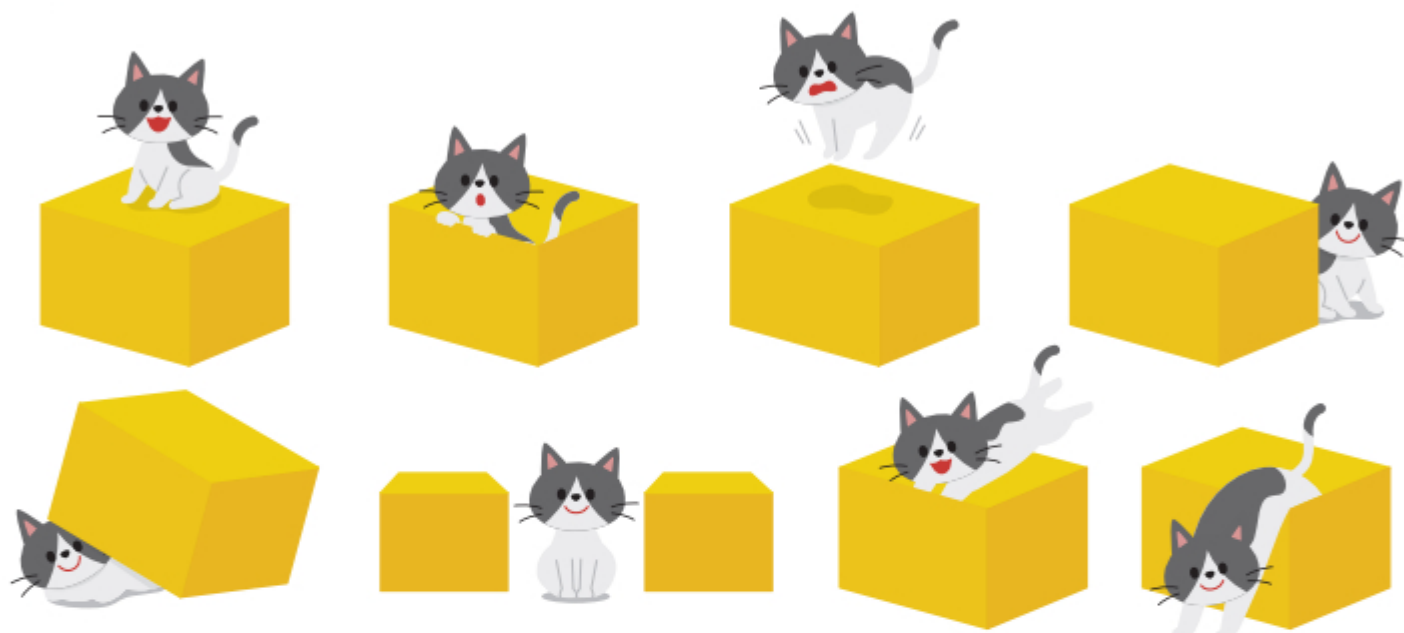

Уперед! У тебе все вийде!

Розділ 1. ОЗНАКИ ПРЕДМЕТІВ. ПРОСТОРОВІ ВІДНОШЕННЯ. ЛІЧБА

Визначаємо положення об'єктів у просторі. Напрямки руху

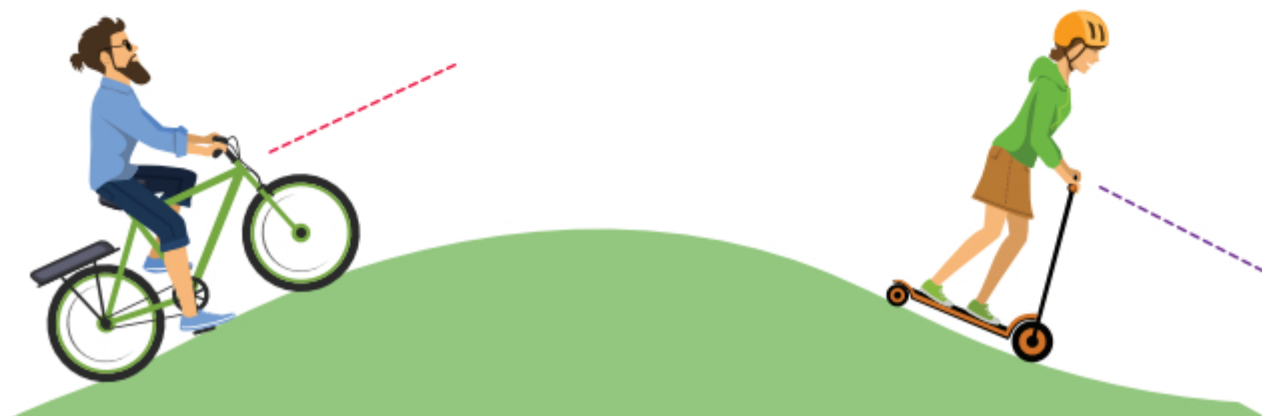
1 Розкажіть по черзі: де перебуває кошеня щодо коробки?

2 Яку фігуру розміщено між трикутниками? Якого вона кольору? Яку фігуру розміщено останньою в ряду? Обведи її.

3 Попрацюйте в парі. Покажіть стрілками, куди рухаються люди. Назвіть ці напрямки. Перевірте одне одного.

4 Вибери посильний для себе варіант — ●● або ● — і виконай завдання.

●● Намалюй трикутники: **біля** квадрата, **на** квадраті, **за** квадратом, **під** квадратом.

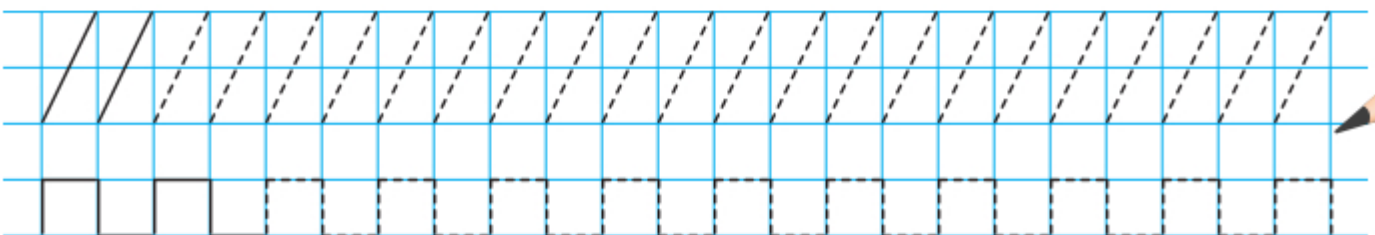
● Замалюй кружечок між квадратами.

5 Продовжи послідовність.

6 Домалюй кожен малюнок так, аби лопатка опинилася **всередині** відерця, **за** відерцем і **перед** ним.

Визначаємо положення об'єктів у просторі. Напрямки руху (продовження)

- 1 За малюнком складіть і розкажіть невелику розповідь. Уживайте слова: праворуч, ліворуч; наліво, направо; зверху, знизу, посередині; попереду, позаду тощо.

- 2 За допомогою стрілок «поклади» яблуко в правий кошик, а помаранч — у лівий.

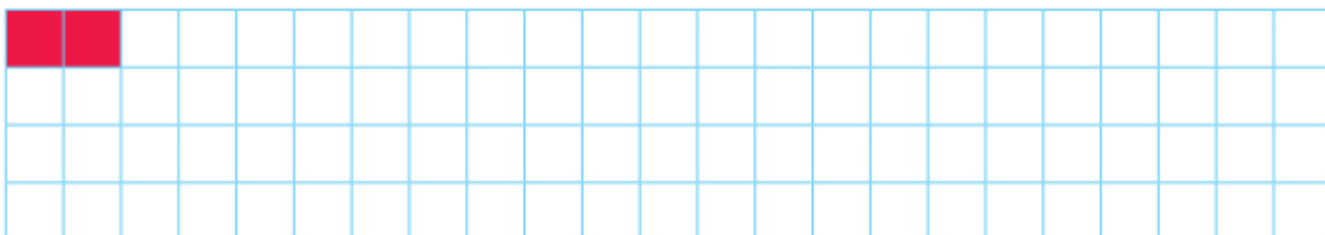

- 3 Обведи сліди від лівої стопи.

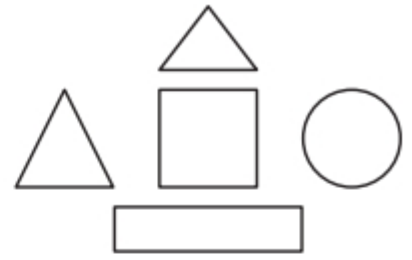

- 4 Вибери посильний для себе варіант — ●● або ● — і виконай завдання.

●● Проклади маршрут: одна стрілка — одна клітинка.

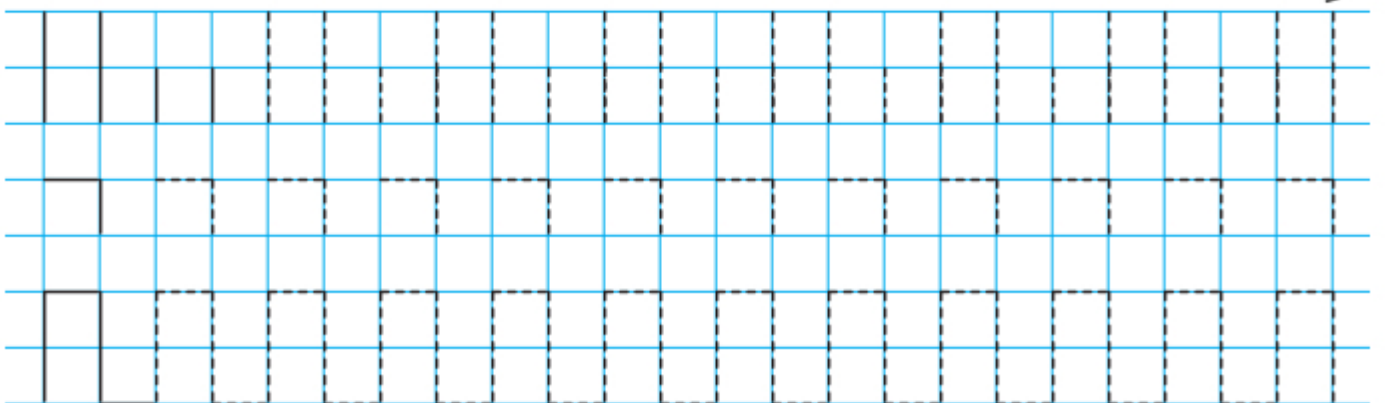
- Замалюй трикутник, який розміщений **над** квадратом.

- 5 Замалюй дві фігури так, щоб круг опинився ліворуч від трикутника.

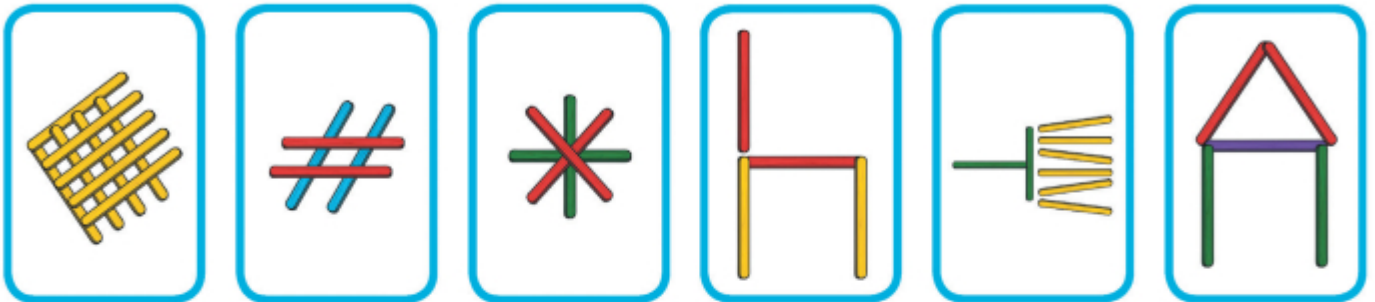

- 6 Домалюй дівчинці обличчя і повітряну кульку в правій руці. Що позаду дівчинки? З якого боку від неї кошик? Як її звати? Чому так вважаєш?

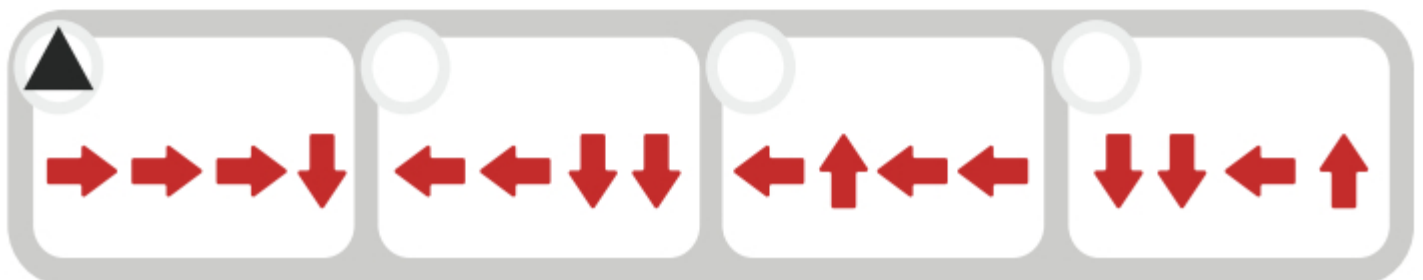
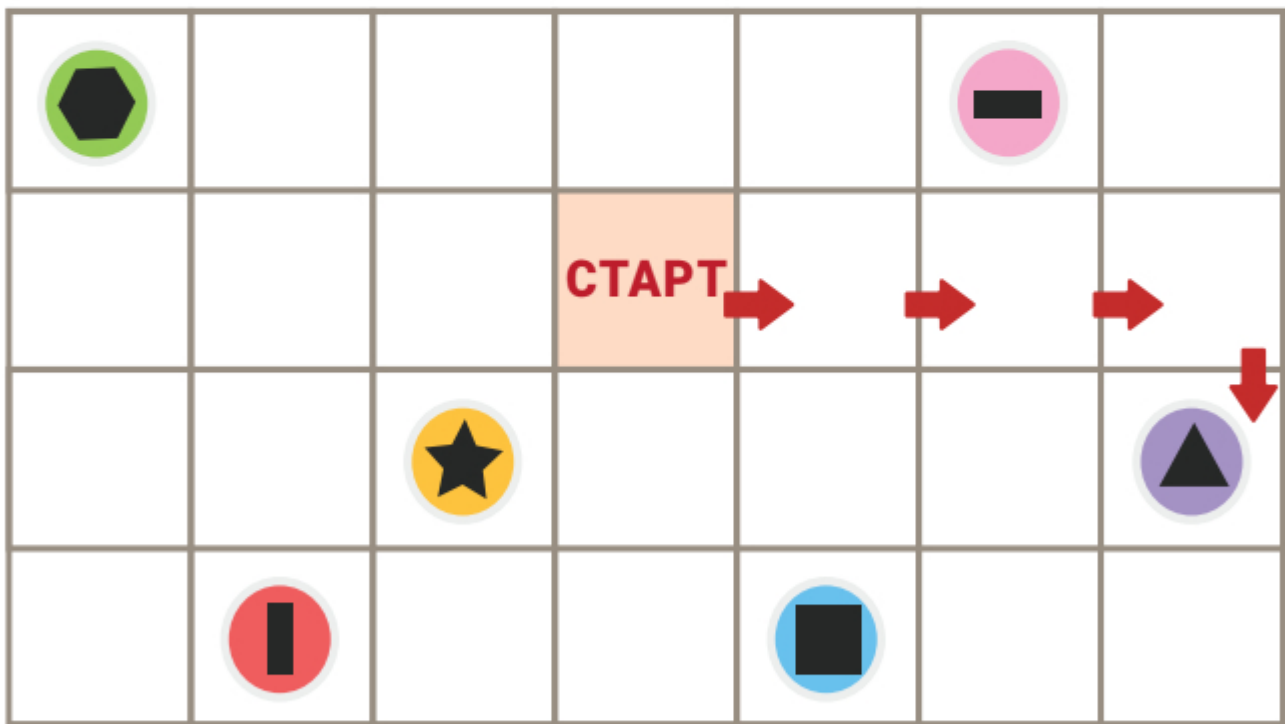

Закріплюємо вивчене

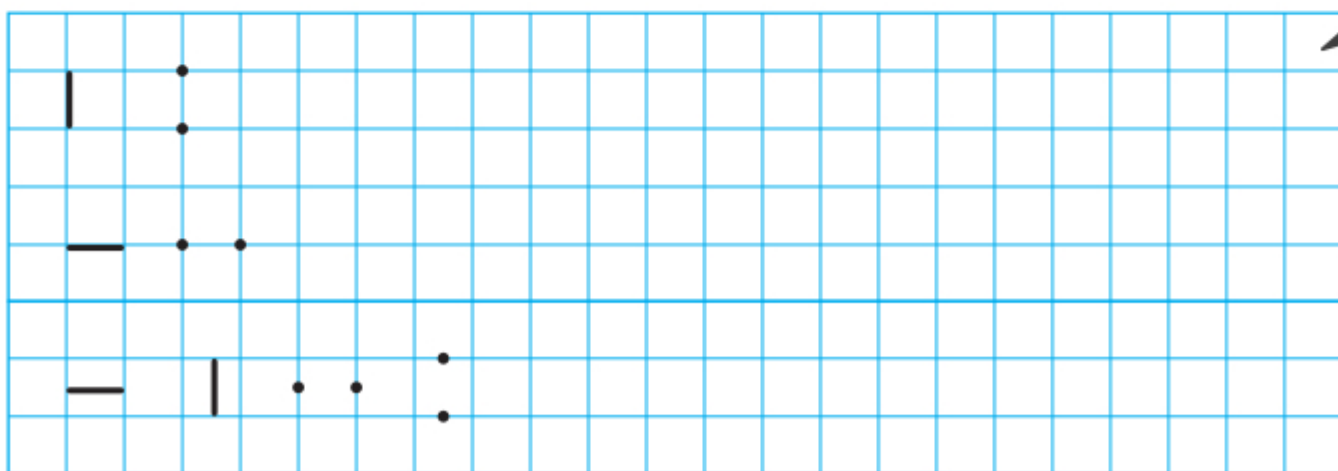
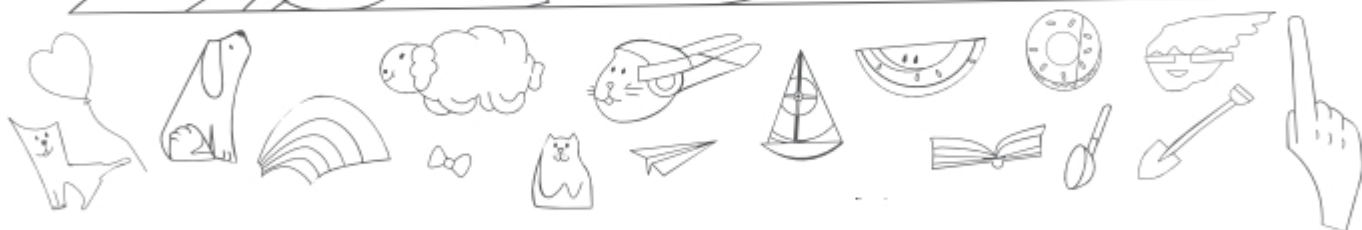
1 Попрацюйте в парі. Виберіть по дві схеми і викладіть зображені об'єкти з лічильних паличок. Оцініть роботу одне одного — швидкість, точність тощо.

2 З'ясуй, до яких фігур запропоновано «маршрути» вниз. Намалюй ці фігури в кожному випадку.

3 Знайди і замалюй об'єкти, що зображені внизу. Полічи зайчиків. Дайте разом їм імена. Придумайте історію про їхню пригоду.

Один, багато. Кожний, усі. Більше, менше, порівну

- 1 Розгляньте малюнок класної кімнати на с. 6–7 підручника. Хто в класі один, а кого — багато? Знайдіть і назвіть у вашій класній кімнаті об'єкти, яких є по одному; яких багато.
- 2 З'єднай один предмет із групою, де подібних предметів багато.

- 3 За вправою 2 склали твердження. Погоджуєшся з ними чи ні? Познач: Так ✓ Ні ✗

- Усі яблука однакові.
- Усі цукерки однакового кольору.
- Кожна зображена фігура — круг.
- Усі круги фіолетові.

- 4 Якого кольору кругів більше? Обведи їх.

- 5 Вибери посильний для себе варіант — ●● або ● — і виконай завдання.

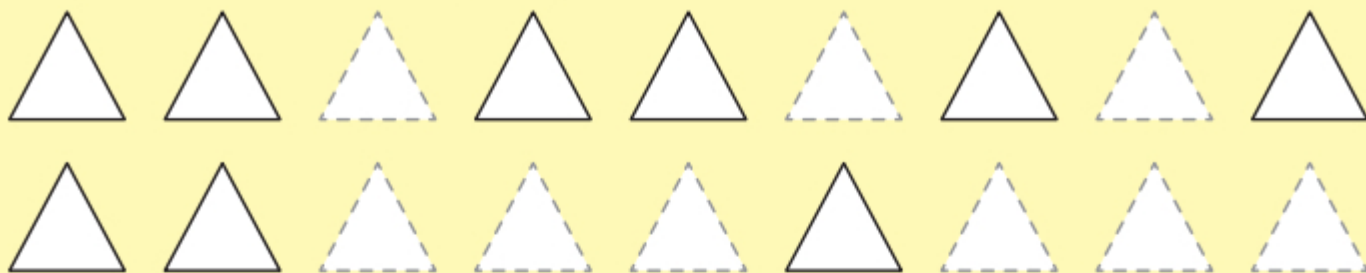
- Замалюй парасолі, яких менше.

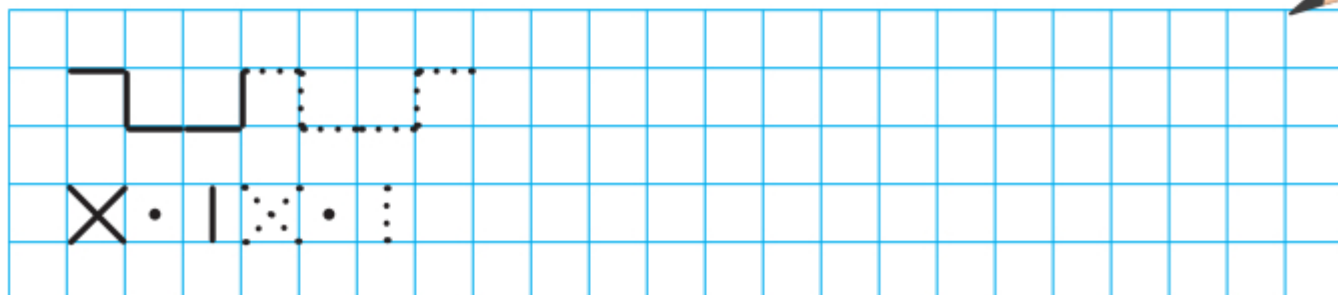
- Де курчат менше? Познач.

6 Наведи в другому рядку стільки трикутників, щоб в обох рядках їх стало порівну.

7 Попрацюйте в парі. Допоможіть дітям знайти їхні іграшки. Обведіть їх. У кого іграшок більше — у дівчинки чи в хлопчика?

Розрізнення предметів за ознаками: розміром, формою, кольором, призначенням

- 1 Назвіть геометричні фігури. За якою ознакою їх об'єднали в групи?

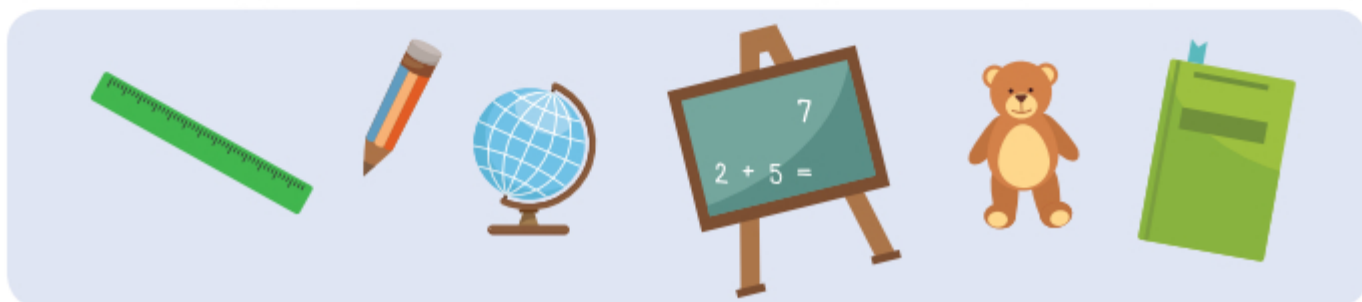
- 2 Що спільного у фігур кожної групи? Назвіть ці ознаки.

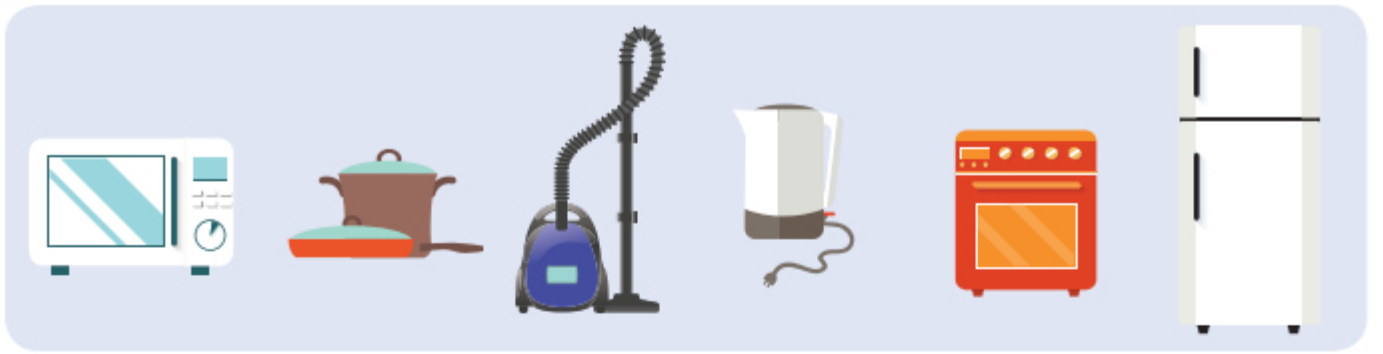

- 3 Роздивіться малюнок. Чи можна сказати, що предмети згруповано за призначенням? Обговоріть у парі.
З'єднай іграшки послідовно від найбільшої до найменшої.

- 4 За якою ознакою згрупували предмети? Обведи «зайве» в кожній групі (малюнки на цій і наступній сторінках).

5 Вибери посильний для себе варіант — ●● або ● — і виконай завдання.

●● Роздивися, як згрупували фігури за спільною ознакою. Знайди помилку та обведи її.

розмір

форма

колір

● З'єднай фігури: за розміром, за формою, за кольором.

6 Що спільного в зображених предметах? Познач .

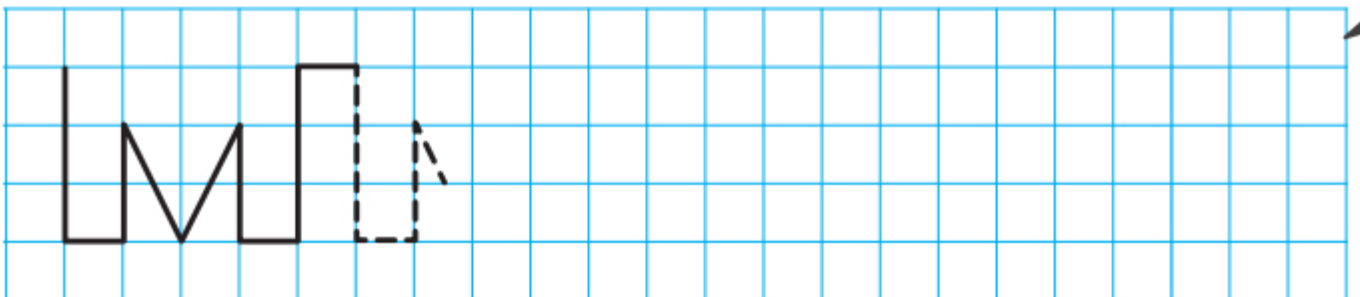

Розмір

Колір

Форма

Призначення

Об'єднання предметів у групу за спільною ознакою.

Поняття множини

- 1 Роздивіться групу об'єктів. Який із них «зайвий» і чому? Обведи цей об'єкт. Як можна назвати всі інші об'єкти? Назви об'єкти підгрупи «птахи».

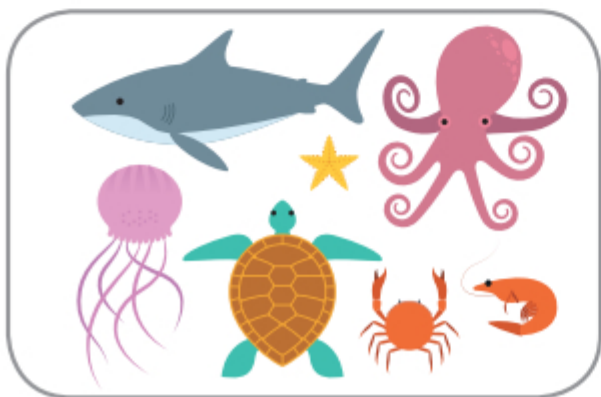

- 2 Назвіть кожен предмет. Об'єднайте їх у групи за призначенням: шкільне приладдя (обведіть червоним олівцем); їжа (обведіть зеленим олівцем). Яка група чисельніша? Що не належить із зображеного до жодної з утворених груп?

Групу предметів, об'єднаних за певною ознакою, називають **множиною**, а предмети в групі — **елементами множини**.

- 3 За якими ознаками згрупували об'єкти? Що це за множини? Назви їхні елементи. Обведи найменший елемент у кожній множині, зважаючи на його справжній розмір.

4 Вибери посильний для себе варіант — ●● або ● — і виконай завдання.

●● Доповни множину «геометричні фігури» кількома елементами — домалюй їх.

● Обведи елемент множини «одяг». Підкресли елемент множини «тварини». Назви множини, до яких належить решта об'єктів.

5 Порівняй за кількістю елементів множину «рій» із множиною «букет». Яка з них менша? Познач.

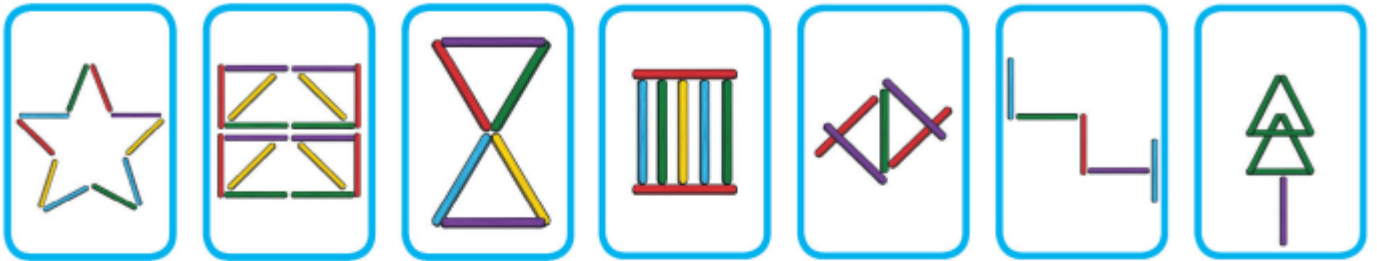

6 З'єднай малюнок, що відображає ознаку, і відповідну їй множину елементів.

Закріплюємо вивчене

- 1 Попрацюйте в парі. Виберіть по дві схеми і викладіть зображені об'єкти з лічильних паличок. Оцініть роботу одне одного — швидкість, точність тощо. Для якої схеми знадобилося найбільше паличок? А для якої — найменше?

- 2 Що спільного в зображеннях фруктів? Познач .

Колір

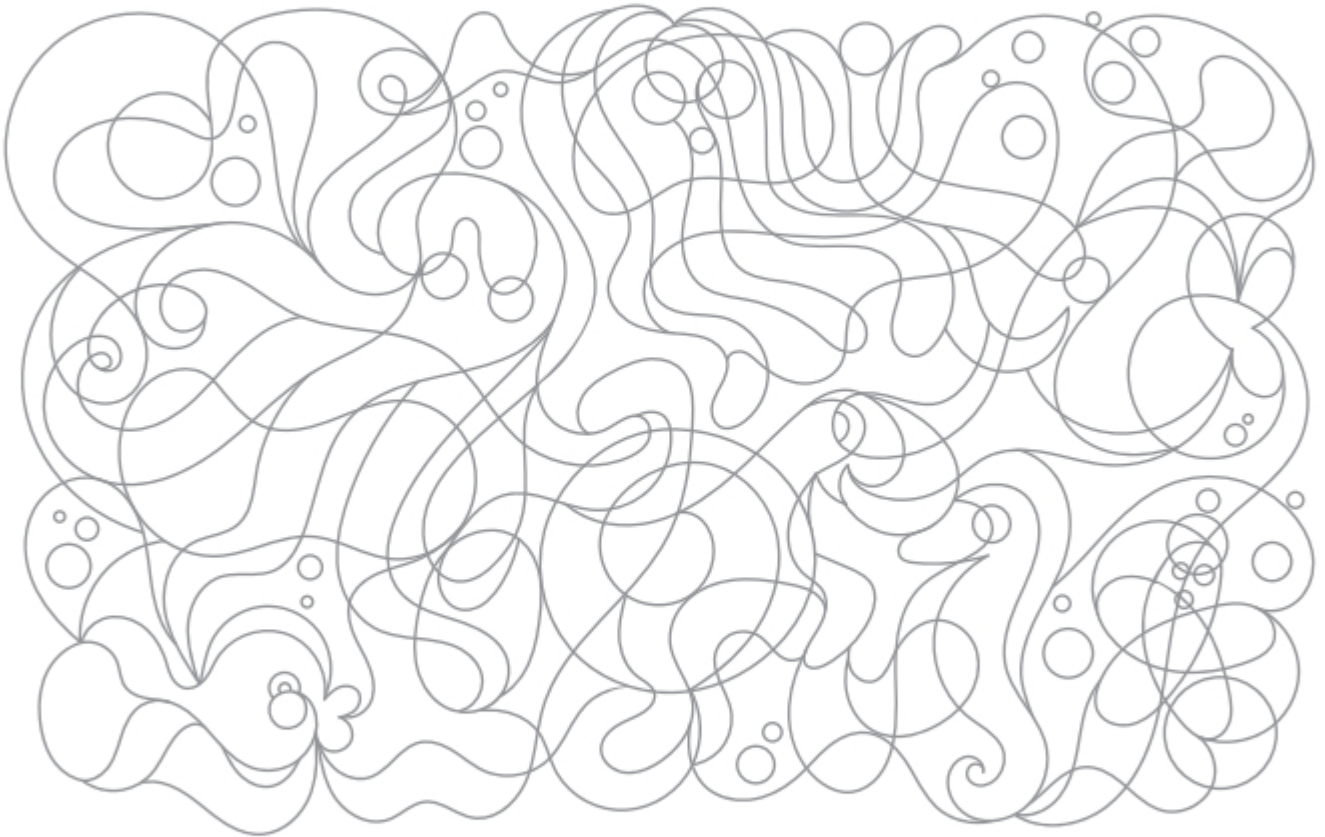
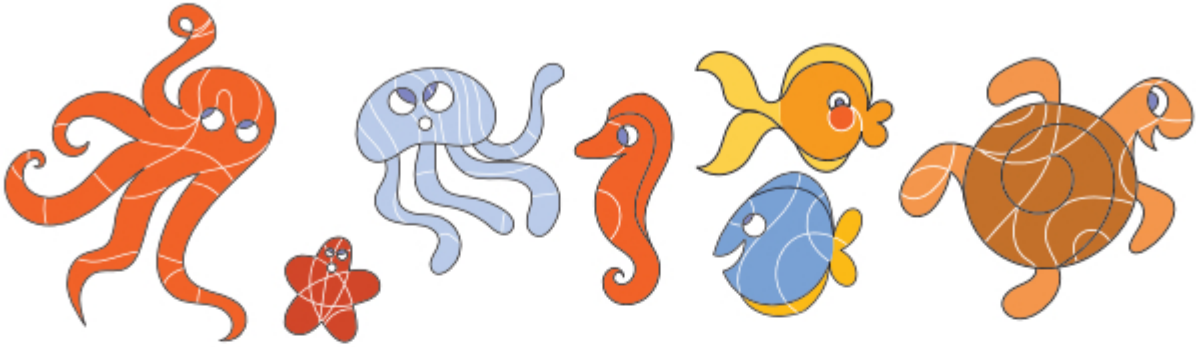
Розмір

Форма

- 3 Знайди серед малюнків елементи, які не належать ані множині «кухонне начиння», ані «меблі». Обведи їх і назви.

4 Розглянь множину морських тварин. Полічи елементи цієї множини, називаючи кожен. Знайди і замалюй їх у плутанці.

5 Установи послідовність етапів.

Правила лічби. Пряма і обернена лічба

Не називайте той самий об'єкт двічі та не пропускайте об'єкти під час лічби.

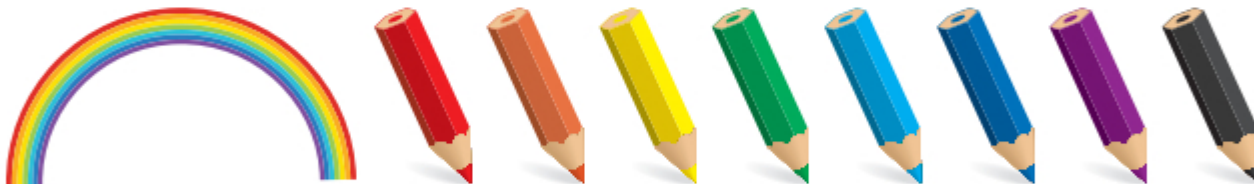
- 1 Попрацюйте разом. Полічіть пасажирів, які вийшли з літака. Хто йде другим за порядком? Обведи третього пасажиря, який іде. Хто йде останнім? Котрими за порядком йдуть пасажиря з багажем?

- 2 Називайте дні тижня за порядком: перший — понеділок, другий — ...

- 3 Полічи олівці за порядком: перший — червоний, ... А потім полічи у зворотному порядку: восьмий — чорний...

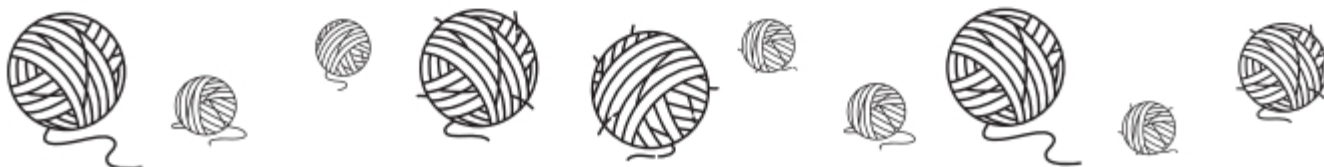
Обведи кожний другий олівець, називаючи його колір.

Який із олівців «зайвий» і чому? Обговоріть разом свої припущення.

- 4 Вибери посильний для себе варіант — ●● або ● — і виконай завдання.

- Замалюй більші клубки синім олівцем, а менші — зеленим. Полічи клубки в кожній утвореній підмножині. У якій підмножині більше клубків?

- Полічи олівці. Якого кольору перший олівець? Котрий за порядком синій олівець?

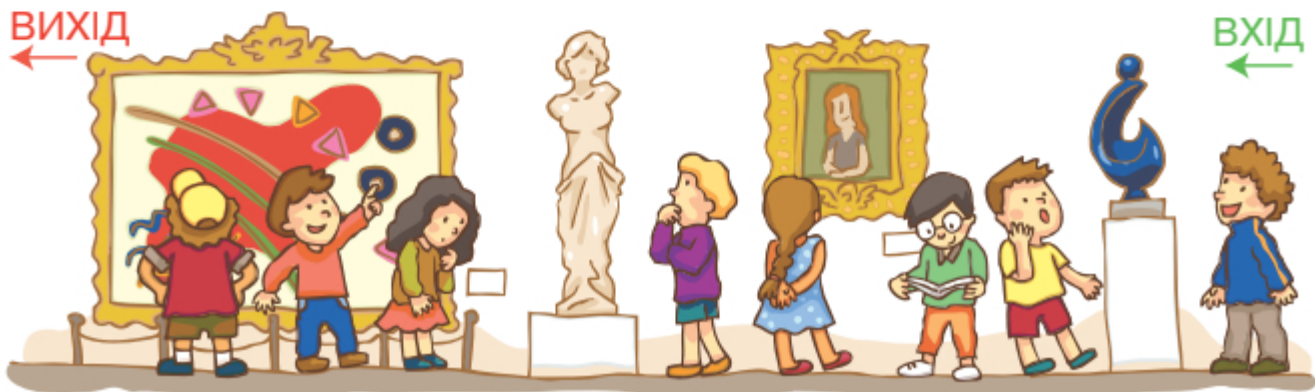
- 5 Полічи овочі. Обведи тільки зелені. Як вони називаються? Котрі вони за порядком?

- 6 Які органи чуття застосував хлопчик щодо дій з яблуками? З'єднай зображення органів чуття і фото відповідних етапів.

- 7 Ганна розглядає портрет, а Андрій читає путівник по музею. Котрі вони за порядком, якщо лічити з боку входу до зали? з боку виходу з неї? Обведи зображення Ганни і Андрія.

Розподіл предметів на підгрупи за спільною ознакою

- 1 Попрацюйте разом. Як можна назвати зображені предмети одним словом? Розподіліть їх на підгрупи (підмножини). Яка підмножина чисельніша — ножиці чи маркери?

- 2 Назви одним словом зображену множину. Обведи всі квадрати, створивши підмножину. З'єднай лінією сині квадрати та полічи їх.

- 3 Вибери посильний для себе варіант — ●● або ● — і виконай завдання.

- Створи у множині «одяг» дві підмножини. Як їх назвеш? Яка з них чисельніша?

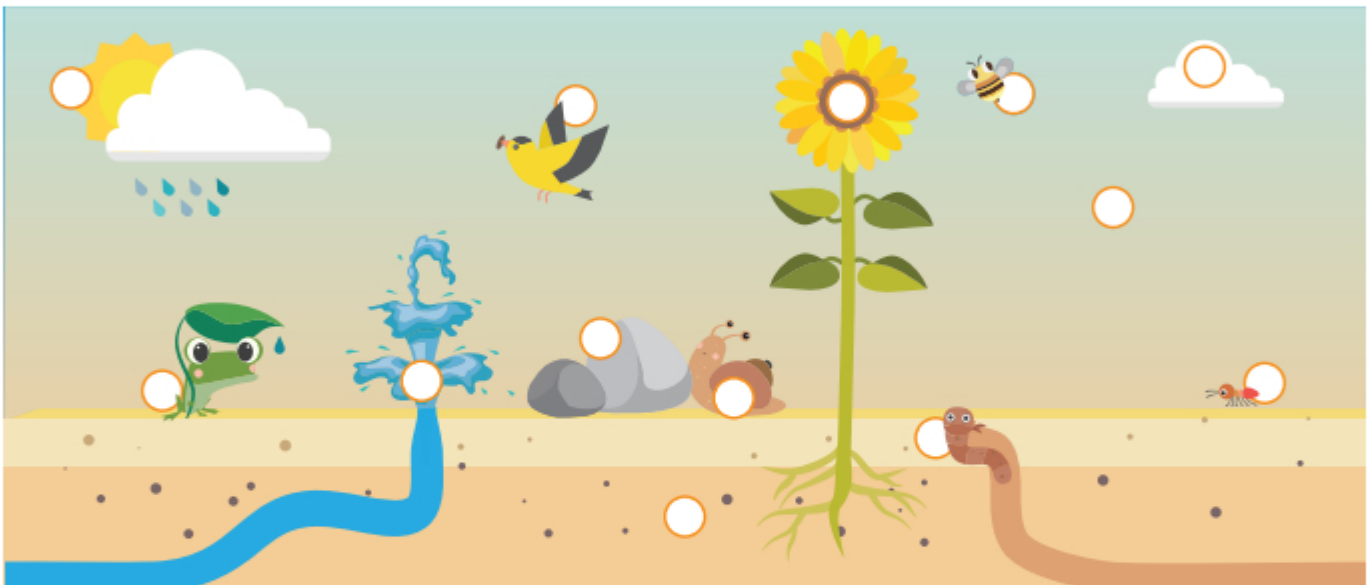

- Назви зображену множину предметів. Які підмножини можеш утворити? Закресли елементи, що не належать до жодної з підмножин.

4 У множині «геометричні фігури» створи дві підмножини: «круги» і «трикутники», одна з яких має бути чисельнішою. Використовуй кольорові олівці.

5 Роздивися малюнок і виконай завдання до нього.

А. Згрупуй об'єкти у дві підмножини: «жива природа» і «нежива природа» . Скільки їх у кожній підмножині? Познач відповідною кількістю рисок.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Б. Познач рисками кількість елементів підмножини «жива природа», які розміщені:

— **над** поверхнею землі

--	--	--	--

;

— **на** поверхні землі

--	--	--	--

;

— **під** землею

--	--	--	--

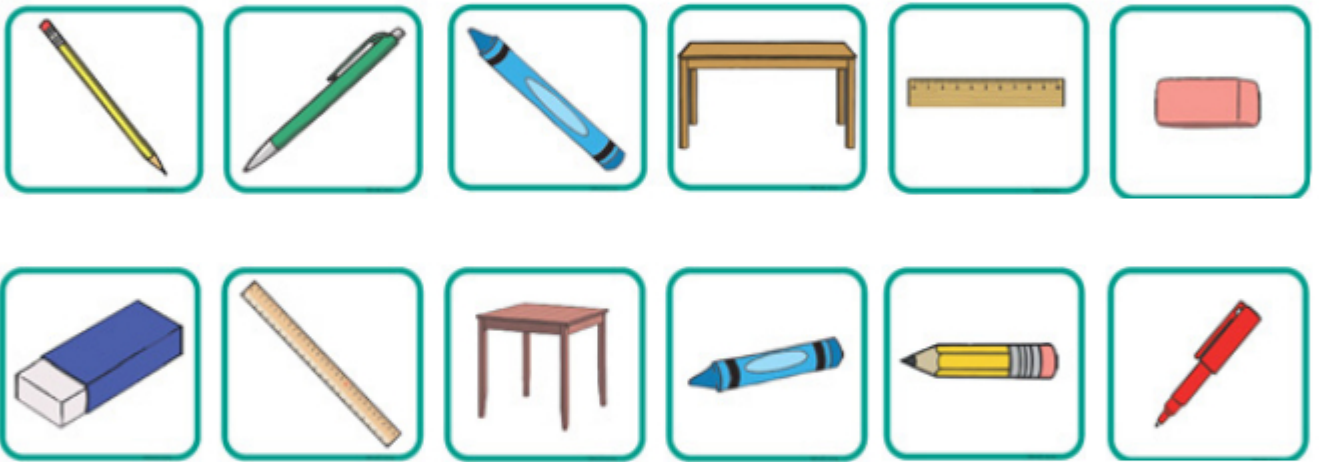
.

Довгий, короткий, однакова довжина. Порівняння за довжиною

- 1 Попрацюй з однокласником / однокласницею. Домовтеся, хто з вас буде обводити в парах зображень довгі предмети ●, а хто — короткі ●. Звірте результати й оцініть роботу одне одного.

- 2 З'єднай довгий предмет із подібним йому за призначенням, але коротким.

- 3 Познач у парі зображень те, що довше.

- 4 «Добудуй» нижній паркан до довжини верхнього.

5 Вибери посильний для себе варіант — ●● або ● — і виконай завдання.

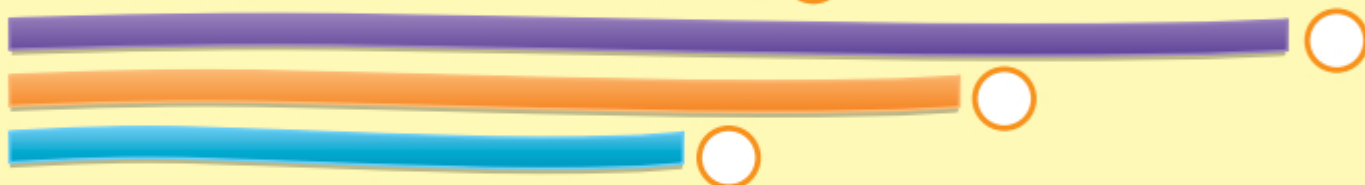
●● Слід від якого олівця найдовший? Чому? Наведи його відповідним кольором.

● Обведи довгі предмети.

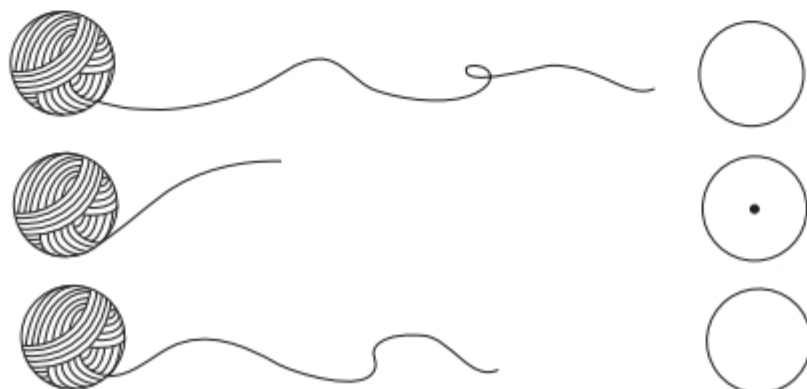
6 Порівняй стрічки за довжиною. Фіолетова ...; оранжева ...; блакитна ... . Познач найкоротшу .

7 Домалюй мишкам хвостики. Для першої в ряду — довгий, для другої — короткий, для третьої — такої самої довжини, як у першої мишки.

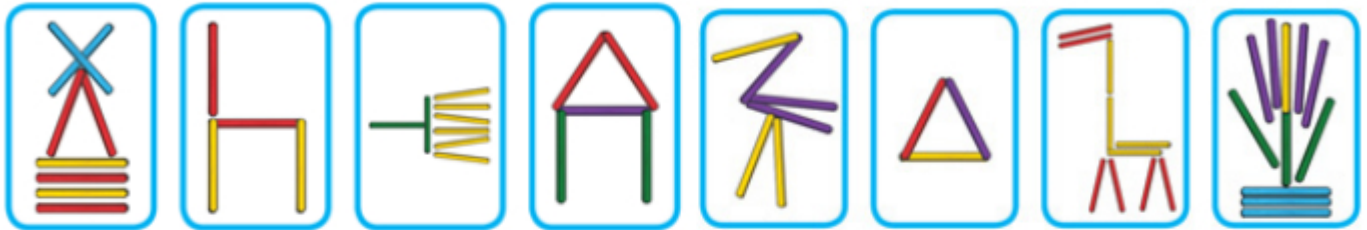

8 Замалюй клубок з найкоротшою ниткою. «Доведи» нитку до точки в колі.

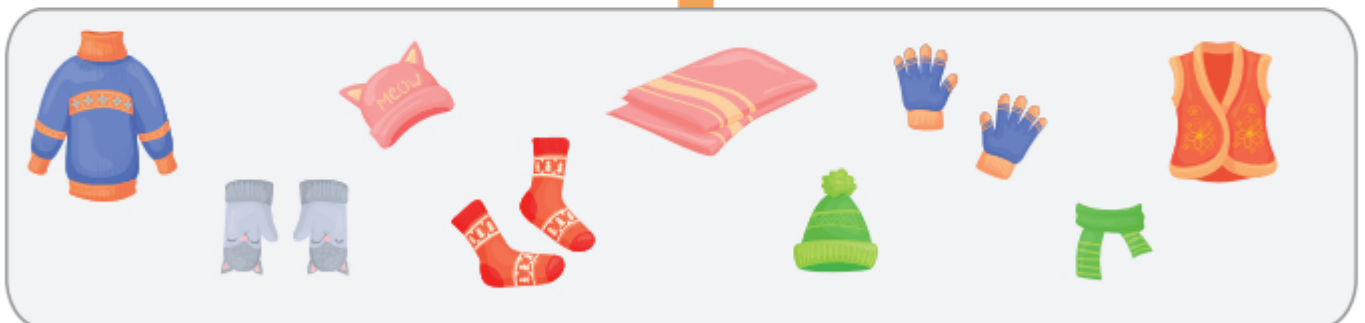
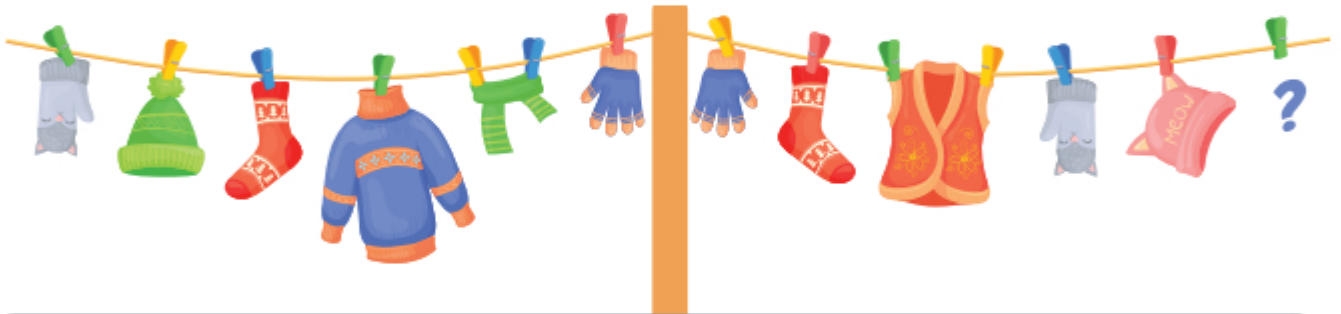

Закріплюємо вивчене

- 1 Попрацюйте в парі. Виберіть по дві схеми і викладіть зображені об'єкти з лічильних паличок. Оцініть роботу одне одного — швидкість, точність тощо. Яка фігура виявилася найскладнішою для кожного з вас? Поділіться враженнями.

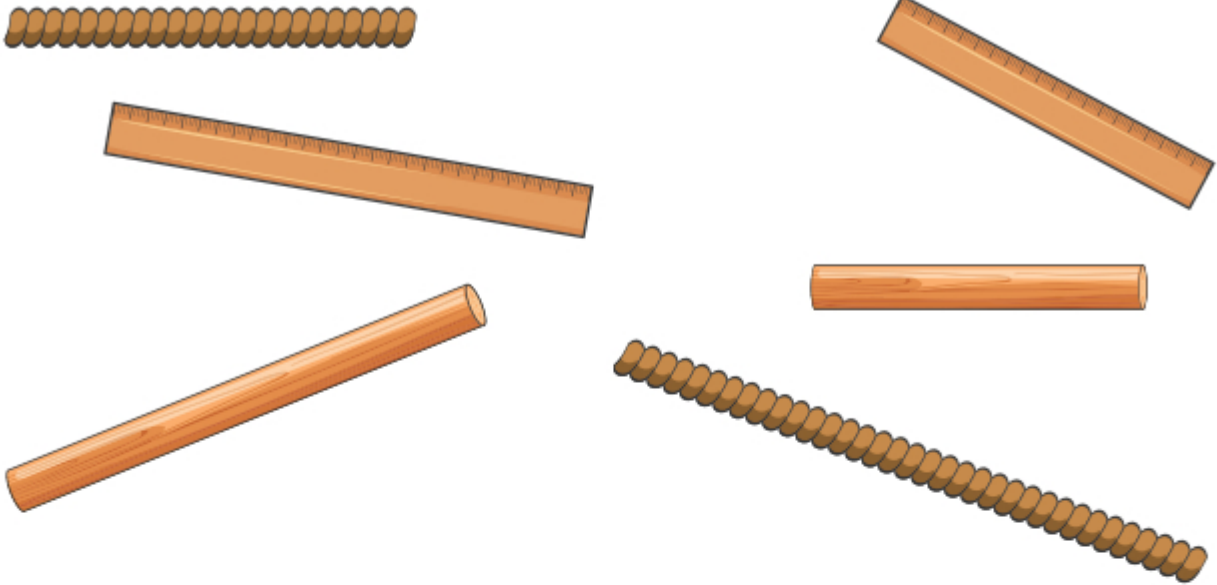
- 2 Якого елемента множини одягу бракує на мотузці? Знайди його та обведи в ряду нижче.

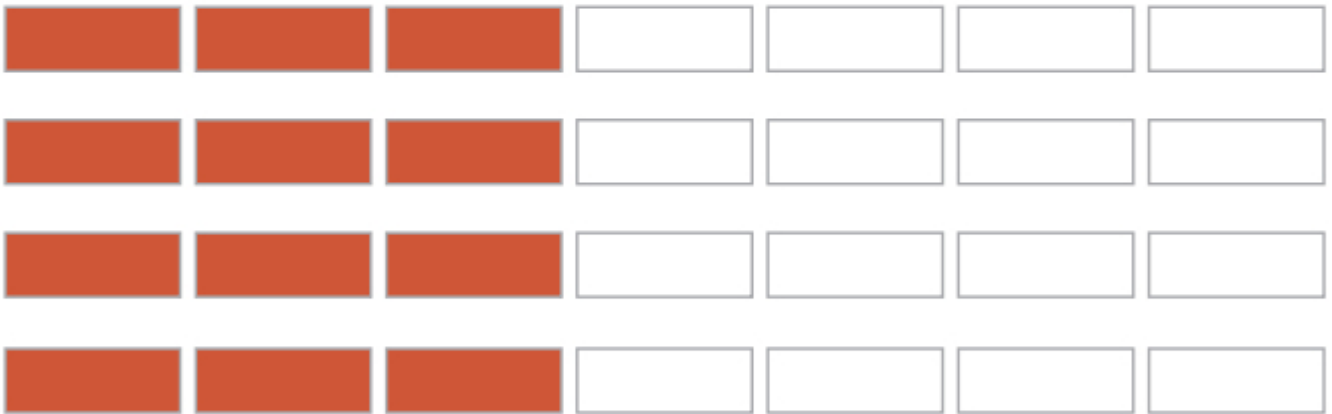
- 3 Полічи дітей зліва направо. Котрий за порядком хлопчик із гантелями? Що в руці дитини, крайньої справа? Назви її порядковий номер. Обведи дитину, яка не є дівчинкою та не має спортивного реквізиту.

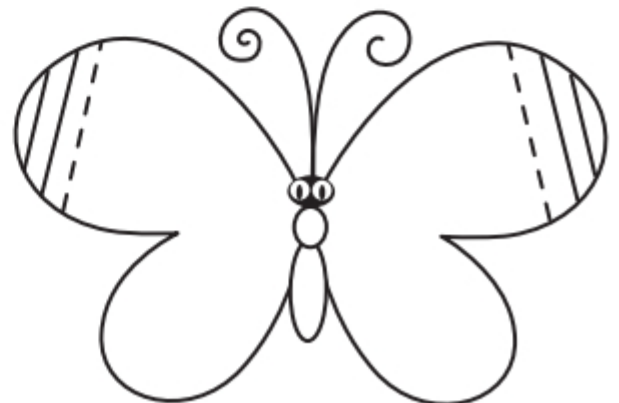
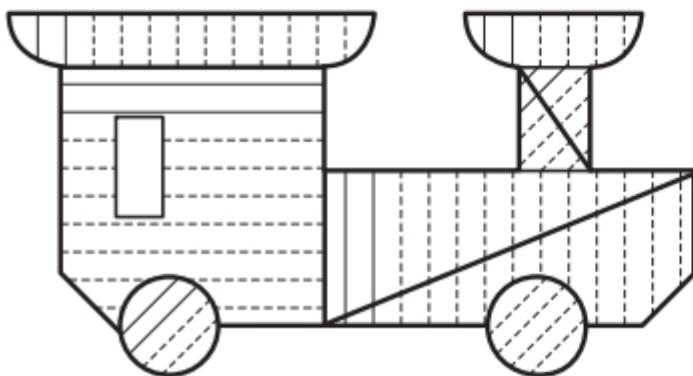
4 Утвори пари: довгий — короткий. З'єднай відповідне.

5 Домалюй цеглинки таким чином, щоб перший і третій ряди були однакової довжини, другий — найкоротший, а четвертий — найдовший.

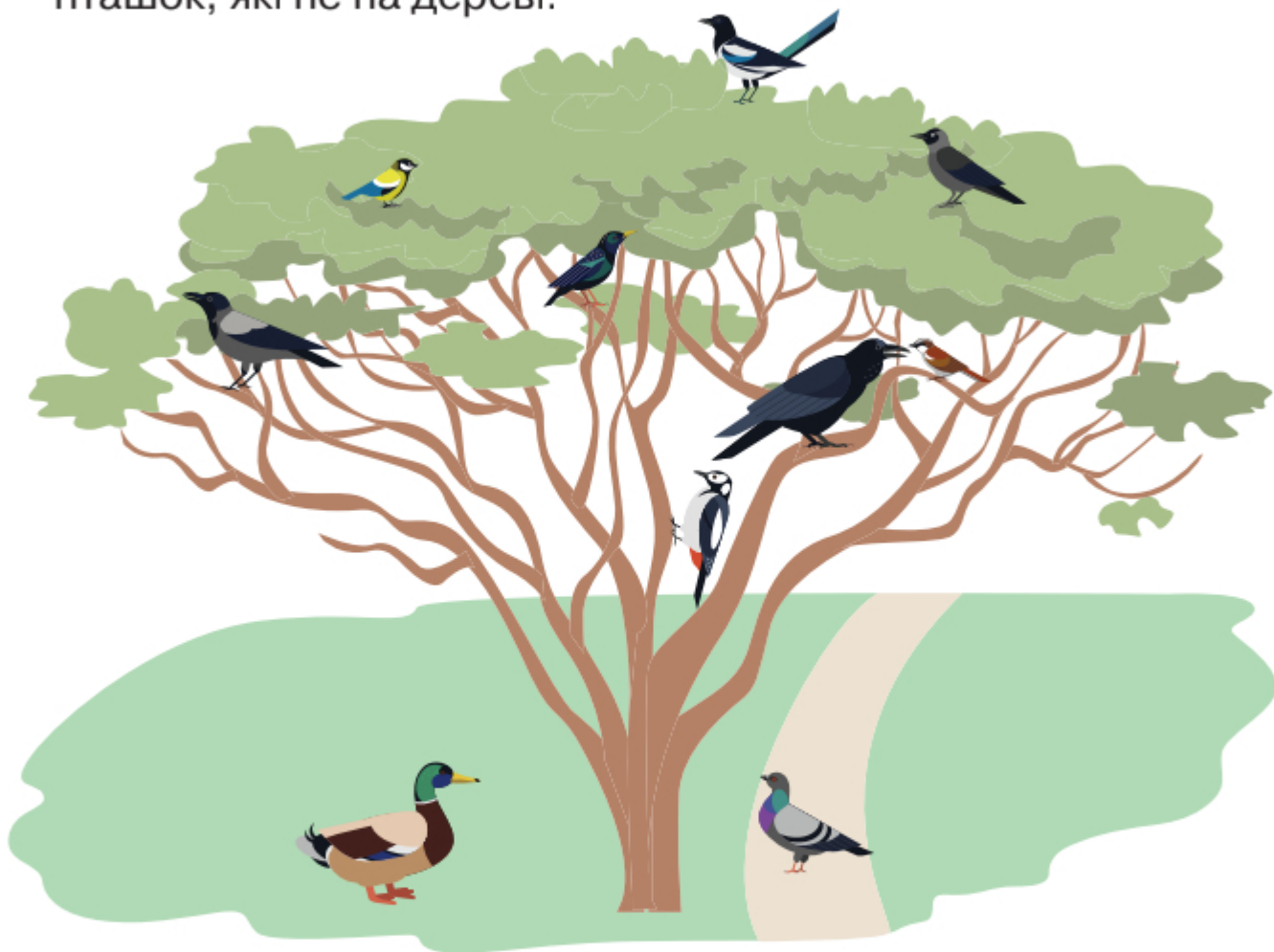
6 Заштрихуй за зразками.

Високий, низький, однакова висота. Порівняння за висотою

- 1 Обговоріть у загальному колі розміщення пташок на малюнку. Яка пташка сидить найвище на дереві? Яка найнижче? Які пташки сидять на одній гілці? на одному рівні? Назвіть пташок, які не на дереві.

- 2 Познач предмети, які нижчі за світлофор.

3 Вибери посильний для себе варіант — ●● або ● — і виконай завдання.

●● Обведи малюнки тварин, які нижчі за жирафу, але вищі за лисиць. Підкресли тварин однакового зросту.

● Спираючись на малюнки і початок речень, порівняй дерева за висотою.

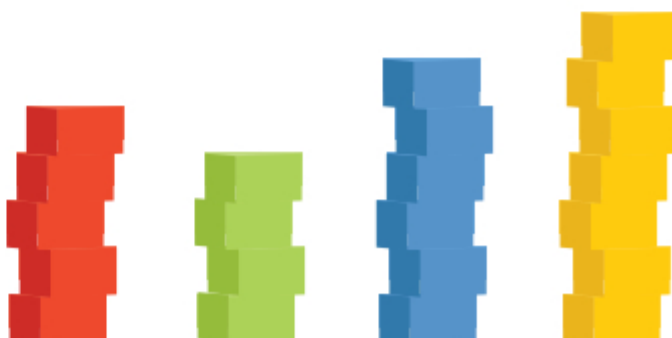

Дуб нижчий від ... .
Верба нижча від ... .
Сосна вища за ... , ... і ... .
Ялина вища за ... і ... .

4 Познач ємність, яка нижча від каструлі і кавоварки, але вища за тарілку та банку. Як називається цей виріб?

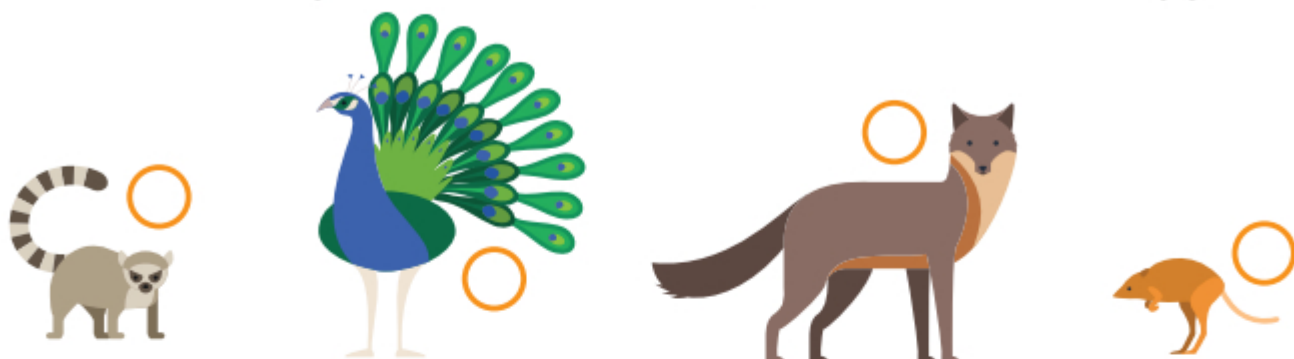

5 Обведи найвищу вежу з коробок. Закресли у вежах стільки коробок, щоб усі вони стали заввишки, як зелена вежа.

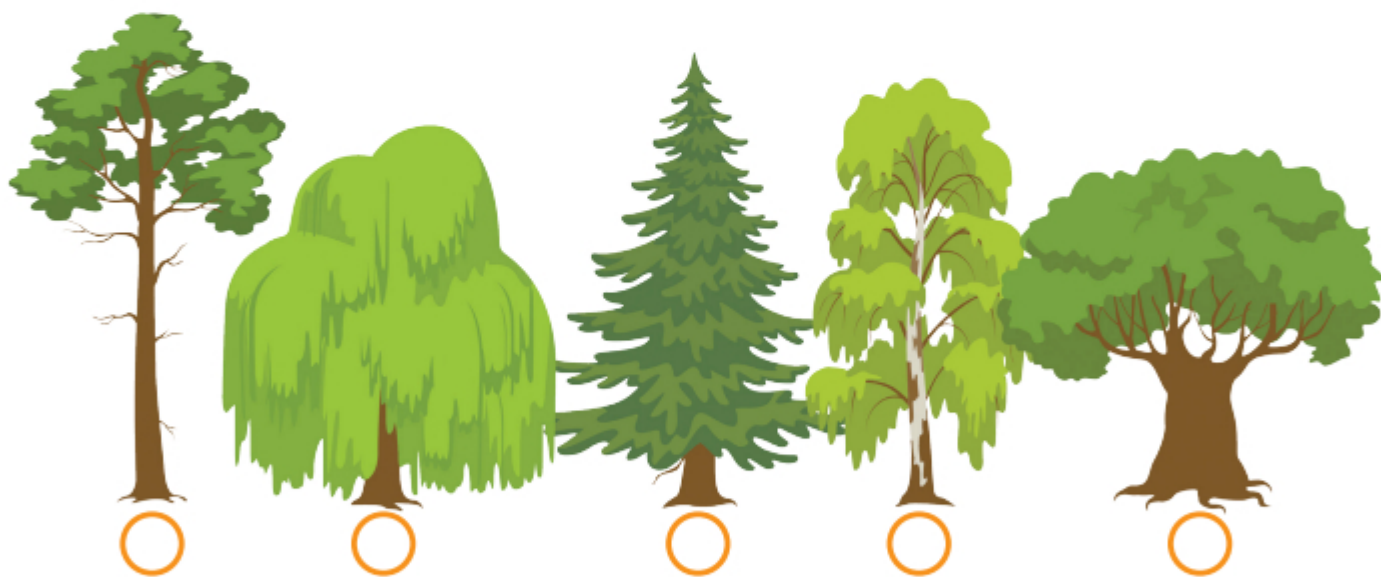

Широкий, вузький, однакова ширина. Порівняння за шириною

- 1 Чий хвіст найширший? Познач олівцем синього кольору. А чий — найвузьчий? Познач олівцем зеленого кольору.

- 2 Як можна назвати зображену множину? Порівняй елементи за шириною. Назви дерева, які належать до підмножин «вузькі крони» і «широкі крони». Познач дерево з найвузьчою кроною.

- 3 Обведи всі широкі олівці. Підмножина яких олівців чисельніша: широких чи вузьких?

4 Вибери посильний для себе варіант — ●● або ● — і виконай завдання.

●● Намалюй: квітку на широкому аркуші, але не жовтому; а зірочку — на вузькому аркуші, але не сірому.

● Порівняй предмети за шириною. Познач найширший шарф, а найвужчий — обведи. Назви кольори шарфів однакової довжини.

5 Порівняй ширину предметів, вставляючи пропущені слова в речення.

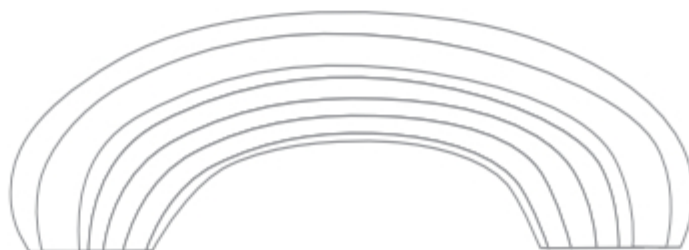
Книжкова шафа .. за диван і крісло.

Тумба .. за крісло і диван.

Крісло .. за тумбу, але .. за диван.

Диван .. за крісло, але .. за книжкову шафу.

6 Пригадай кольори веселки. Замалюй найширшу і найвужчу смуги веселки у відповідні кольори.

Товстий, тонкий, однакова товщина. Порівняння за товщиною

1 Познач відерце попкорну, яке не найвище і не найширше з поданих.

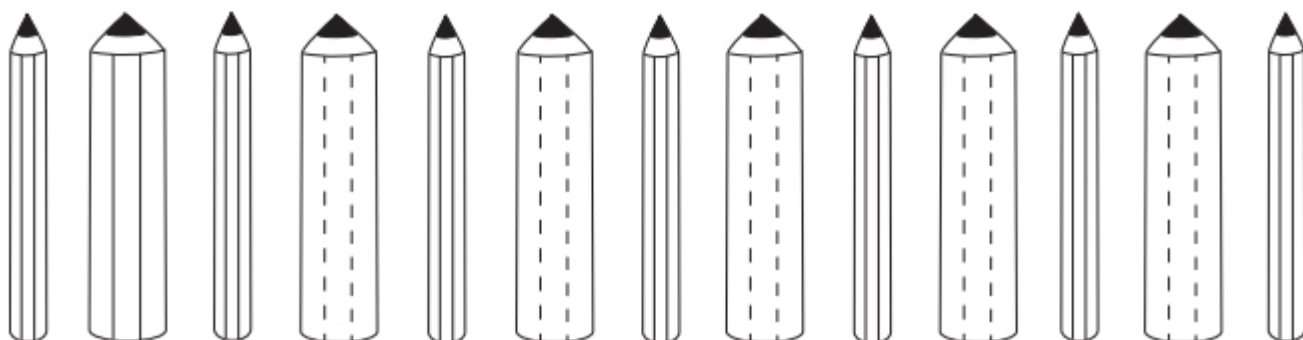
2 Обведи товщі об'єкти в кожній парі.

3 З'єднай лінією послідовно книжки: від найтоншої до найтовщої. Обведи дві книжки, однакові за товщиною.

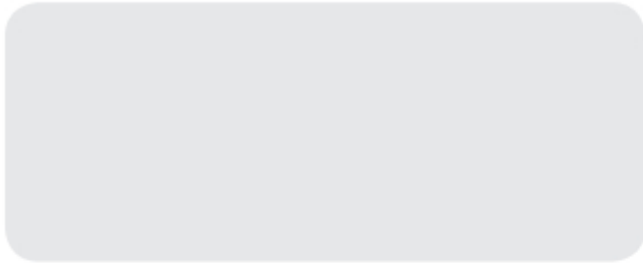

4 Наведи пунктирні лінії в товстих олівцях.

5 Вибери посильний для себе варіант — ●● або ● — і виконай завдання.

●● Намалюй тоншу стрічку зліва, а товщу — справа.

● Обведи предмет, який тонший за книгу, але товщий за конверти. Назви предмети однакової товщини.

6 Скільки овочів зображено? Полічи. Порівняй товщину овочів, доповнивши речення.

Буряк .. за морквину і цибулину.

Огірок .. за буряк і цибулину.

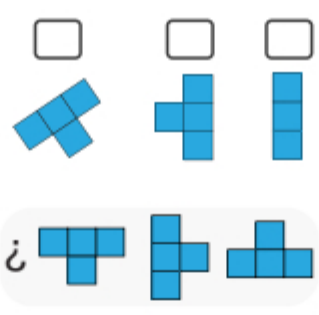
Цибулина .. за буряк, але .. за морквину.

7 Мама з'їла найтоншу цукерку. Тато — не найтовщу і не найтоншу. Син з'їв ту, що залишилася. Яку цукерку з'їв кожен? З'єднай.

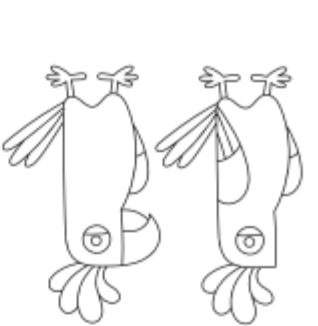

ПЛУТАНКА!

Познач останній малюнок у рядку

Домалюй

Обведи найнижче

З'єднай однакові вазы

Перевіряємо, що вміємо і знаємо

Закресли «зайве»

Пограйте в парі!
Використовуйте один гральний кубик. Виграє той чи та, хто за два кола правильно виконає більше завдань!

З'єднай послідовно

ФІНІШ
після двох кіл

Обведи одне

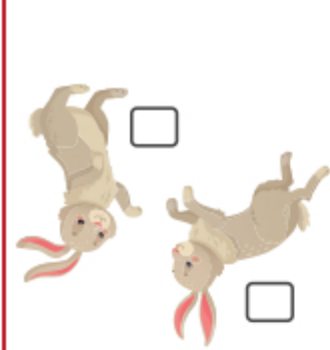
Закресли «зайве»

Обведи, чого більше

СТАРТ

Познач, хто рухається вліво

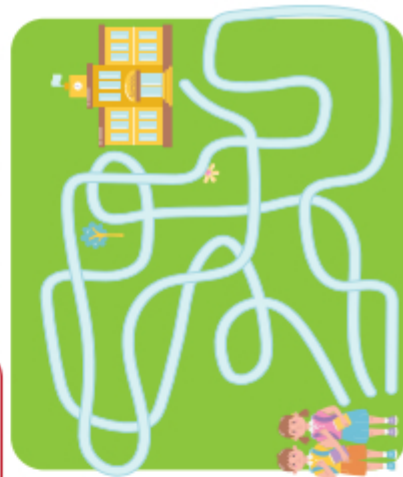

Об'єднай більшу лнижню

Хто де живе? З'єднай!

ПЛУТАНКА!

Замалюй той смайлик, який найбільше відповідає твоєму настрою після гри. Якщо залишилися невиконані завдання, виконай їх у вільний час!

Домалюй

Заверши ряди

З'єднай пари

Обведи однакове

Познач найдовше

Закресли «зайве»

ПЛУТАНКА!

РОЗДІЛ 2

Ти дізнаєшся, що
таке число і що
таке цифра

Ти утворюватимеш
числа 0, 1, 2, 3, ... 10,
записуватимеш їх,
порівнюватимеш

7
сім

Ти засвоїш
склад чисел
2, 3, 4, 5, 6, 7, 8,
9, 10

+

Ти зрозумієш, що таке
дія додавання,
дія віднімання,
а також знатимеш, які
арифметичні знаки
використовують для
запису цих дій

Ти розрізнятимеш
вирази, рівності й
нерівності

$$3 + 2 = 5$$

$$5 - 2 = 3$$

Ти визначатимеш компоненти і результати дій додавання і віднімання

сума

другий доданок

$$2 + 2 = 4$$

перший доданок

сума

Ти дізнаєшся, що таке точка, пряма, промінь і відрізок та навчишся будувати відрізки

Ти зрозумієш, що називають числом НУЛЬ (0) та як його утворити

$$3 + 5$$

$$2 + 8$$

$$6 + 4$$

$$4 + 6$$

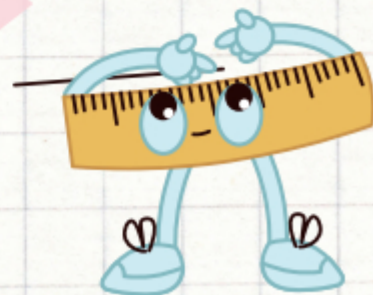
$$5 + 3$$

$$5 + 2$$

Ти користуватимешся лінійкою та дізнаєшся, що таке сантиметр

Ти будеш застосовувати переставну властивість додавання

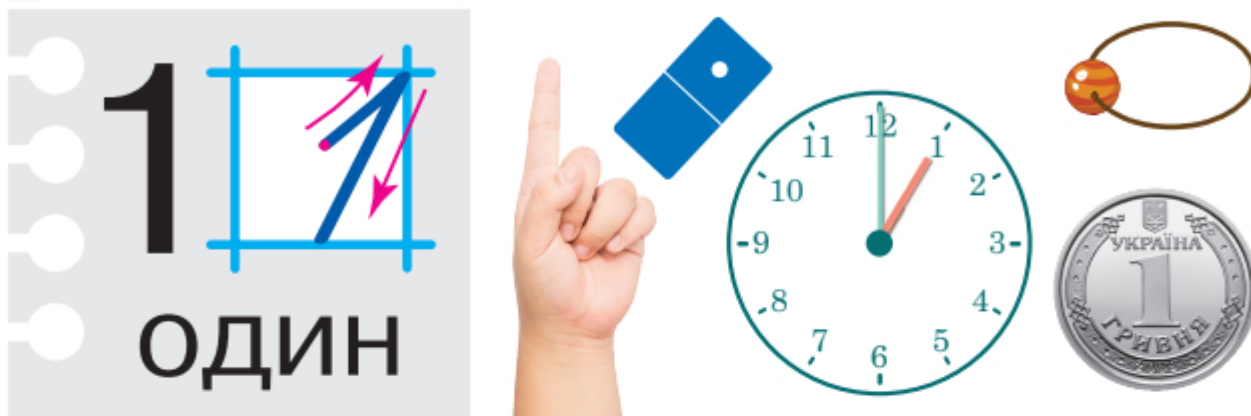
Уперед!
У тебе все вийде!

Розділ 2. НУМЕРАЦІЯ ЧИСЕЛ 1-10. ЧИСЛО 0. АРИФМЕТИЧНІ ДІЇ

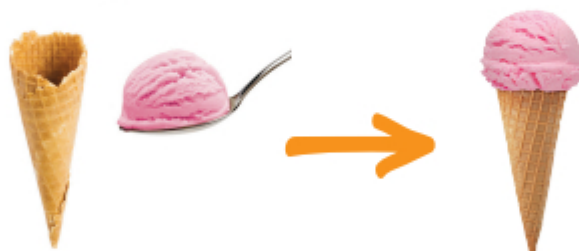
Число один і цифра 1 (одиниця)

- 1 Попрацюйте з малюнками. Яке число вони демонструють?

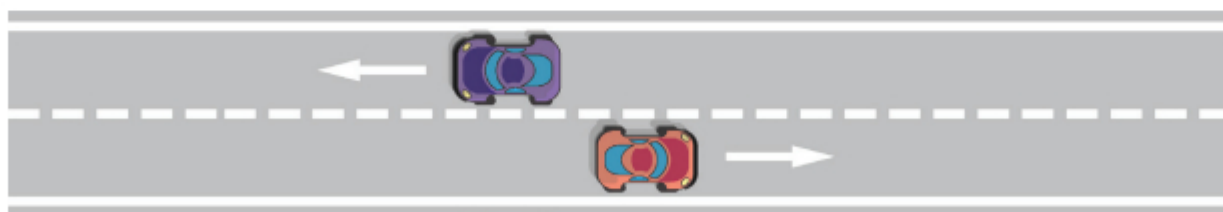

Число один записують цифрою 1 (одиниця).

- 2 Як утворили число один? Розкажи за малюнком. Наведи свої приклади.

- 3 Скільки машин на кожній смузї руху? Як вони рухаються? Використай слова: справа наліво, зліва направо.

- 4 Упиши число.

Скільки великих кругів?

Маленьких кругів?

Великих квадратів?

Маленьких квадратів?

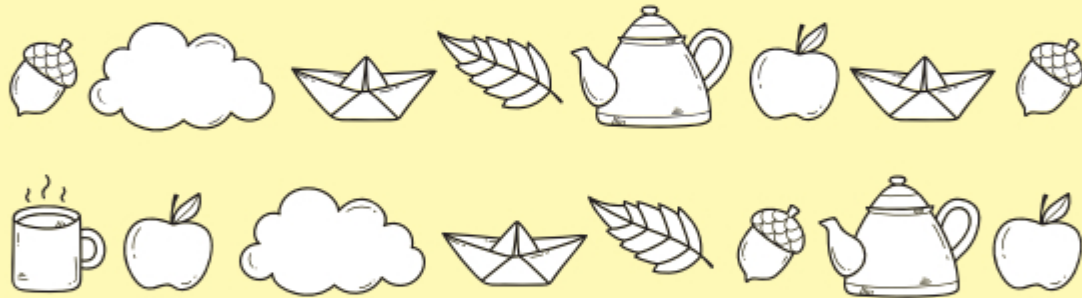
5 Вибери посильний для себе варіант — ●● або ● — і виконай завдання.

●● Біля одного скрипкового ключа може бути тільки одна нота. Обведи їх за зразком.

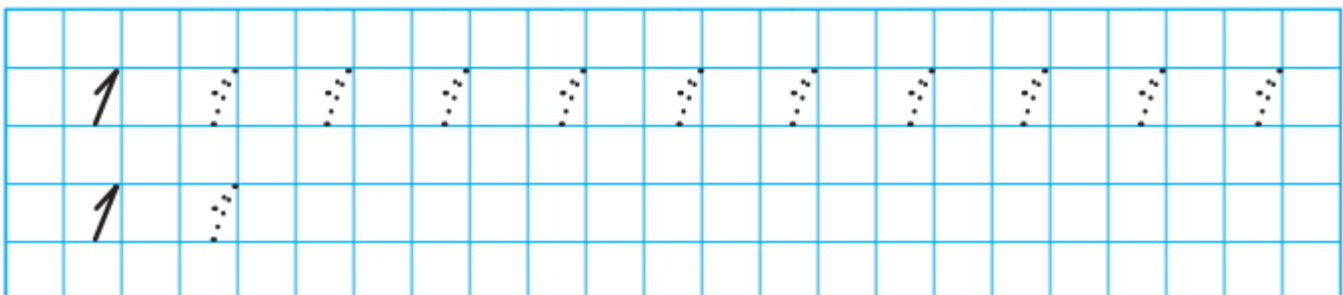
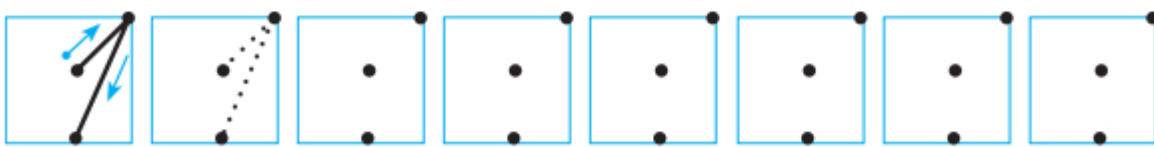

● Що в класній кімнаті є по одному? Назви.

6 Знайди та замалюй у кожному ряду зображення об'єктів, яких є тільки по одному. Назви ці об'єкти.

7 Установи послідовність і доповни рядки стрілками.

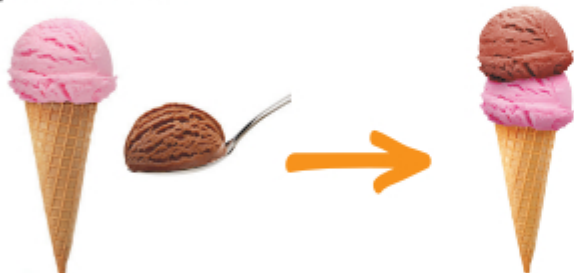
Число два і цифра 2 (двійка)

1 Попрацюйте з малюнками. Яке число вони демонструють?

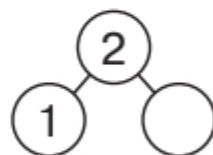
Число два записують цифрою 2 (двійка).

2 Як утворили число два? Розкажи за малюнком. Наведи свої приклади.

Якщо на одну кульку морозива покласти ще одну кульку, то кульок стане дві.

2 — це 1 і ще 1.

3 Роздивися малюнки. Познач ті, які містять по два елементи.

Пара — це множина із двох елементів.

4 Замалюй тільки ті предмети, що є парою.

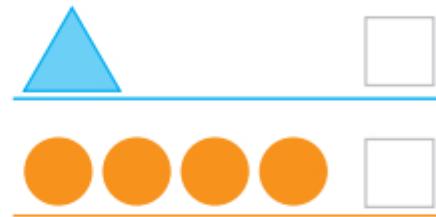

5 Вибери посильний для себе варіант — ●● або ● — і виконай завдання.

●● Замалюй кожне друге яблуко.

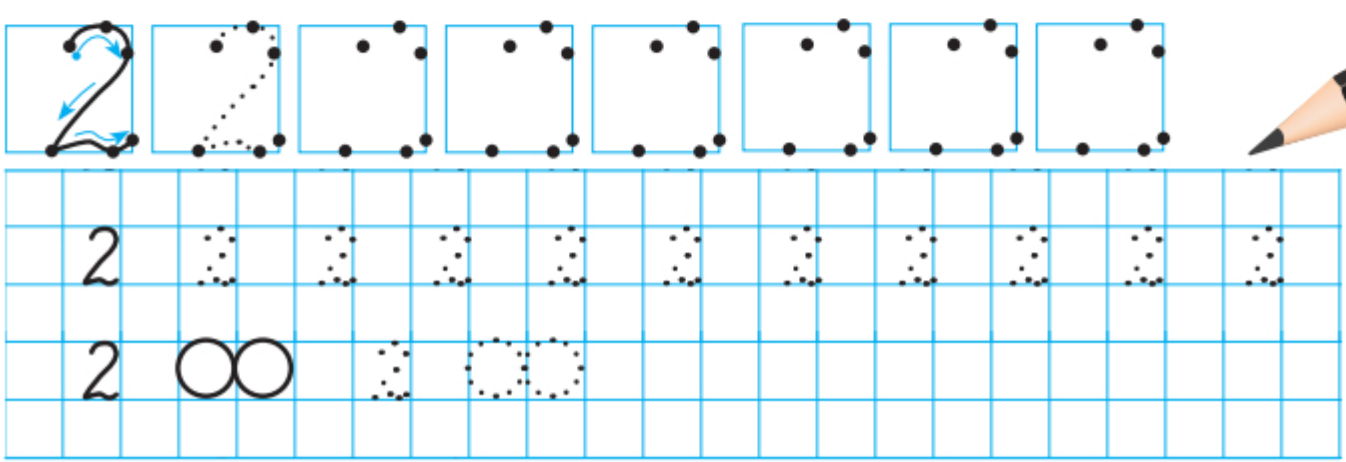
● За зразком домалюй або закресли фігури, щоб їх стало по 2.

6 Знайди та замалюй зображення об'єктів, яких є по два. Запиши це число цифрою.

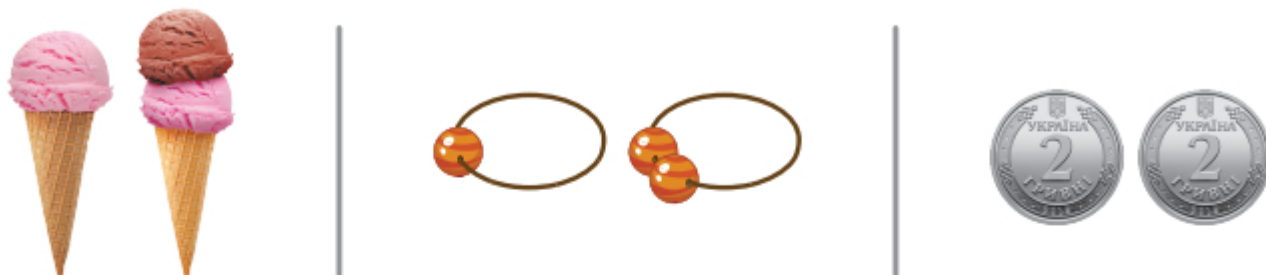

7 Обведи одне «зайве» авто. Поясни чому.

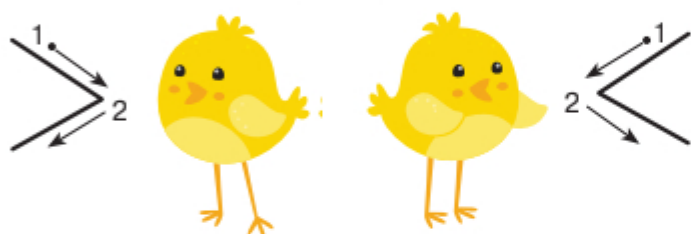

Порівняння чисел. Знаки «більше», «менше», «дорівнює»

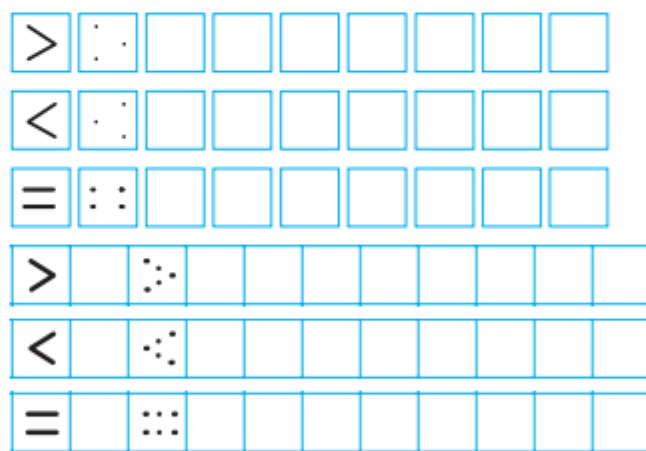
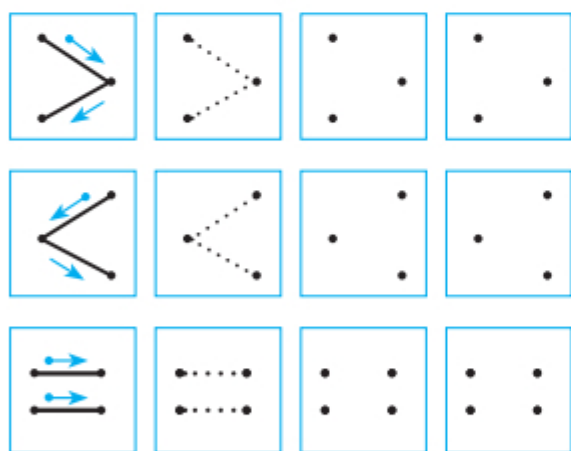
- 1 Роздивіться малюнки. Полічіть кількість кульок морозива; намистин у браслетах; номінал монет. Порівняйте, вживаючи слова «більше», «менше» й «однаково».

- 2 Розгляньте в парах, які знаки використовують для порівняння чисел. Потренуйтеся писати їх самостійно.

> знак «більше»
 < знак «менше»
 = знак «дорівнює»

- 3 Порівняй у кожній множині кількість елементів праворуч і ліворуч. Обведи множини, де їх однакова кількість.

Запис $1 < 2$ читаємо так: «Один менше від двох».
 Запис $2 > 1$ читаємо так: «Два більше за один».
 Запис $2 = 2$ читаємо так: «Два дорівнює двом».

4 Порівняй. Постав у кружечках відповідний знак.

	<input type="text"/>		$2 \bigcirc 1$
	<input type="text"/>		$1 \bigcirc 2$
	<input type="text"/>		$2 \bigcirc 2$

5 Вибери посильний для себе варіант — ●● або ● — і виконай завдання.

●● Чи правильно порівняли кількість фігур? Запиши свій варіант.

 ? $2 > 2$

● Пригадай і впиши знаки.

«більше», «дорівнює», «менше».

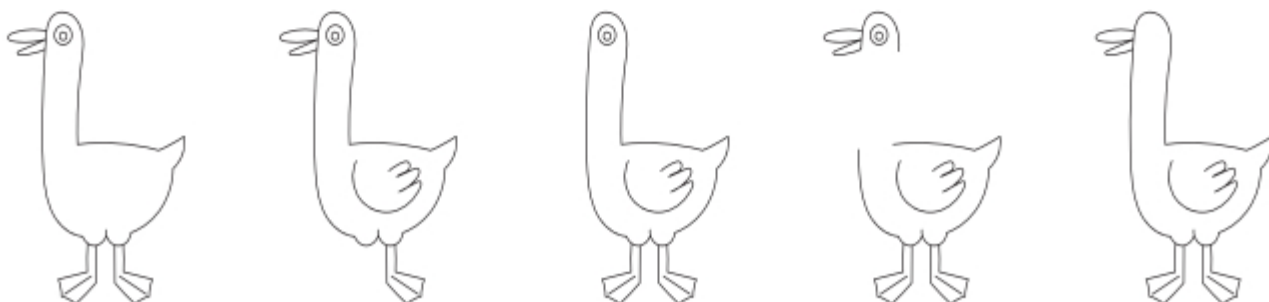
6 Порівняй кількість фігур. Упиши відповідні числа та знак.

 ?

7 Порівняй кількість кружечків. Запиши відповідні числа та знаки.

		
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

8 Знайди, чого бракує гусакові на кожному малюнку, та доповни.

Закріплюємо вивчене

- 1 Порівняй кількість дерев ліворуч і праворуч від ліхтаря. Запиши нерівність. Познач однакові дерева.

- 2 Роздивися малюнок і прочитай описи. Згідно з ними замалюй потрібну кількість сонечок (світло) і крапельок (вода).

Пальма потребує води більше, ніж кактус, але менше, ніж фікус. Фікусу необхідно світла менше, ніж кактусу, але більше, ніж пальмі.

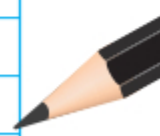
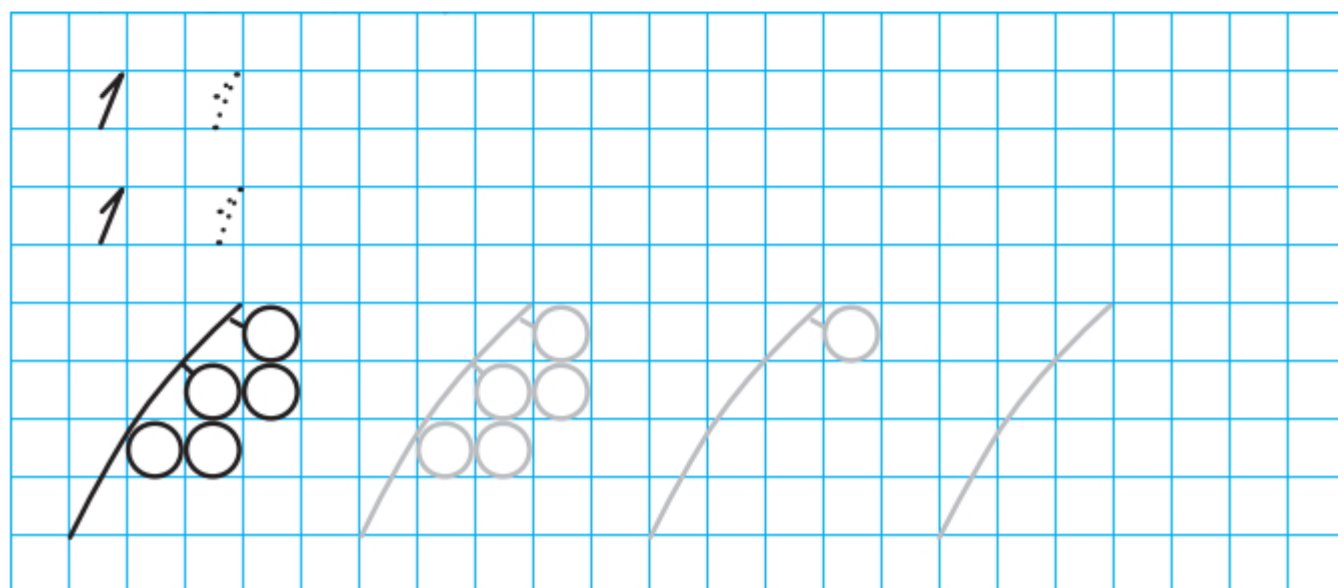
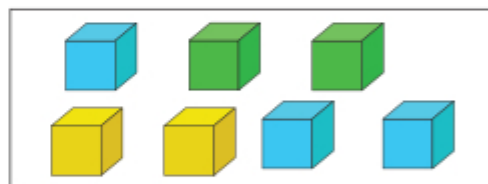
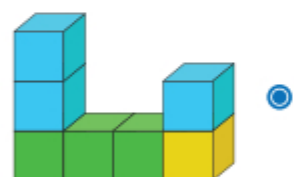
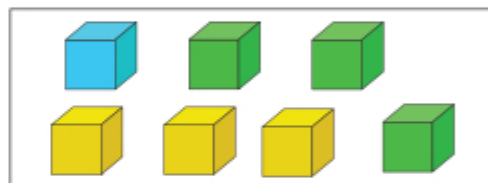
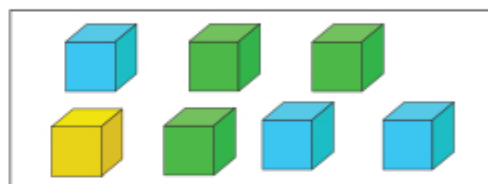
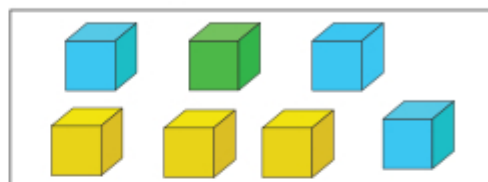
- 3 Що спільного у цих фігурах (+)? Відмінного (-)? Познач.

4 Як, не торкаючись дорожнього знака «Пішохідний перехід», поставити його збоку? Покажи стрілкою.

5 З'єднай побудовані фігури з відповідними кубиками.

Число три і цифра 3 (трійка). Утворення і склад числа.
Порівняння чисел

1 Попрацюйте з малюнками. Яке число вони демонструють?

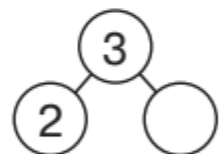
Число три записують цифрою 3 (трійка).

2 Як утворили число три? Розкажи за малюнком. Наведи свої приклади.

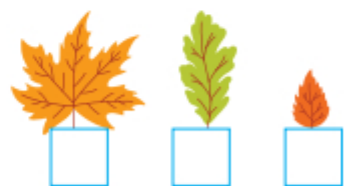

Якщо на дві кульки морозива покласти ще одну кульку, то їх стане три.

3 — це 2 і ще 1.

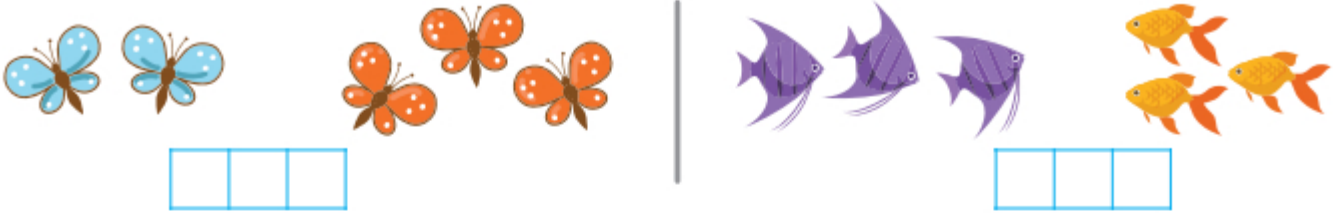
3 Полічи окремо листочки дуба, клена і берези. Яких найбільше? найменше? Упиши відповідну кількість.

4 Скільки всього яблук на кожному малюнку? Яких вони кольорів? Тож який склад числа три?

5 Порівняй кількість елементів у множинах і відповідні числа.

6 Вибери посильний для себе варіант — ●● або ● — і виконай завдання.

●● Роздивися малюнки і прочитай записи під ними. Виправ.

● За малюнками запиши склад числа 3.

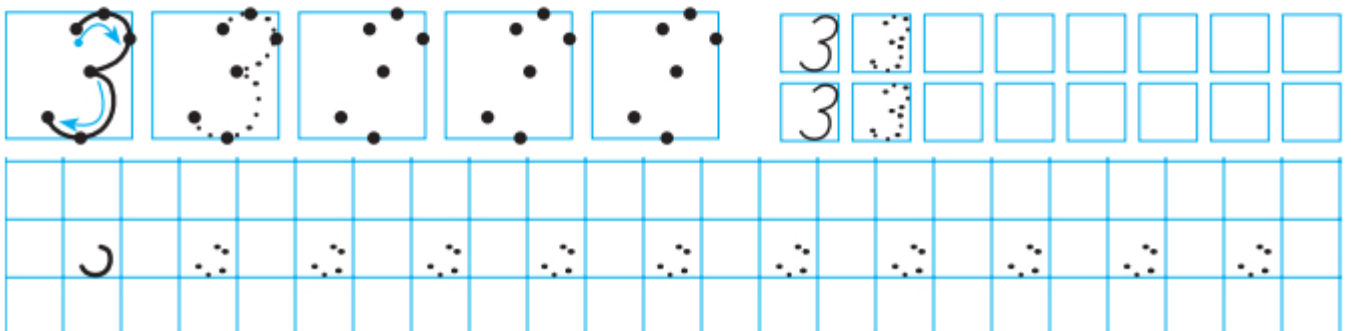
3 — це і . 3 — це і .

7 Домалюй стільки трикутників, щоб у кожній множині їх стало по три.

8 Замалюй у відповідні кольори.

Дія додавання. Знак «+». Вирази і рівності

- 1 Попрацюйте разом. Скільки метеликів на квітці? Скільки летить до квітки? Скільки всього метеликів?

Один метелик прилетів. Метеликів стало більше, ніж було. Отже, виконали дію додавання.

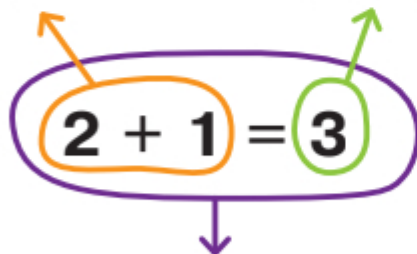
Говоримо і читаємо так:
«До двох додати один, одержимо три».

Записуємо так:
 $2 + 1 = 3$

- 2 Роздивися запис.

вираз

значення виразу

рівність

Знак «+» означає додати.

$2 + 1$ — це **вираз**,

3 — це значення виразу,

яке знаходять / обчислюють.

Увесь запис — це **рівність**.

- 3 Обведи вирази. Підкресли рівності.

$1 + 1$

$2 + 1 = 3$

$1 + 2$

$1 + 1 = 2$

- 4 Доповни рівності.

$1 + \square = \square$

$1 + \square = \square$

5 Домалюй предмети відповідно до рівностей.

$1 + 2 = 3$

$2 + 1 = 3$

6 Вибери посильний для себе варіант — ●● або ● — і виконай завдання.

●● Склади за малюнком вираз на додавання і знайди його значення.

--	--	--	--	--

● Поясни, як склали вирази на додавання. Знайди їхні значення.

$1 + 1 = \square$

$1 + 2 = \square$

7 Склади вирази на додавання і знайди їхні значення.

--	--	--	--	--

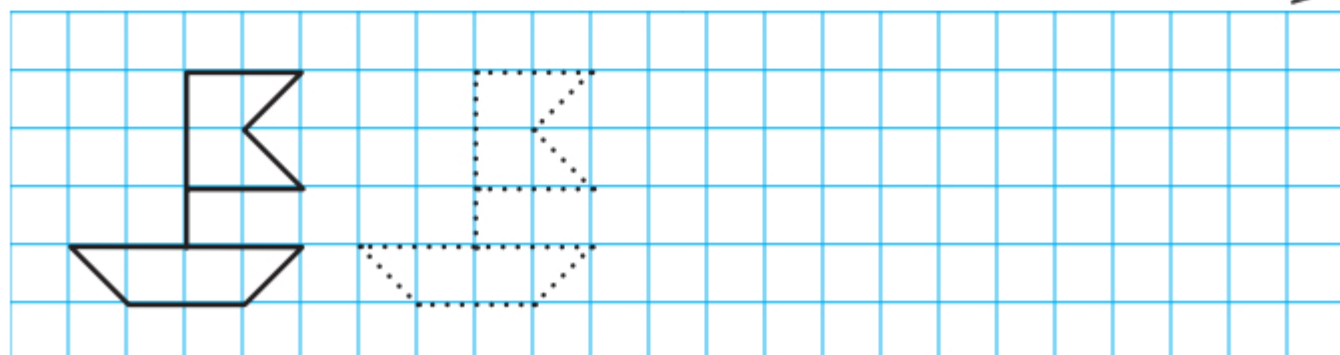

--	--	--	--	--

8 Продовжи ряд фігур і цифр під ними. Яких цифр більше?

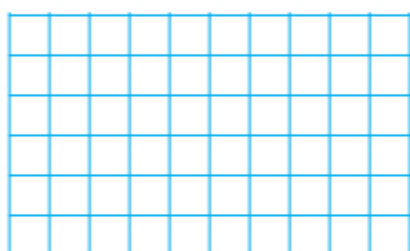
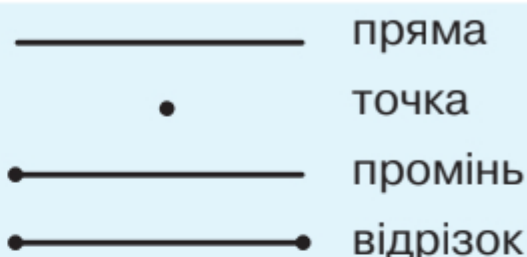
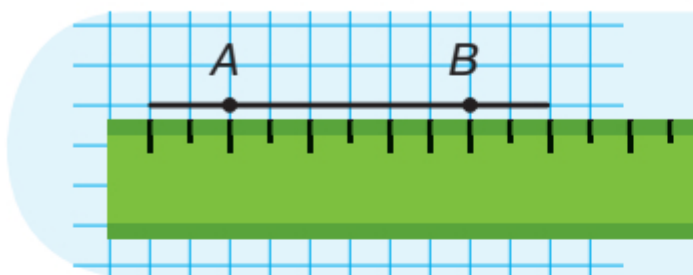

1	3	2	3	1					
---	---	---	---	---	--	--	--	--	--

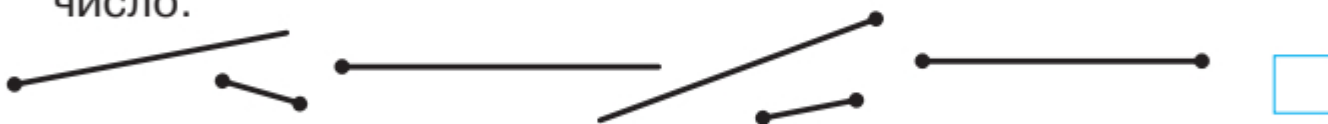
Пряма лінія, точка, промінь і відрізок

- 1 Розгляньте разом схематичний малюнок і записи. За поданим нижче алгоритмом побудуй ліворуч подібний відрізок.

Проведи **пряму** лінію під лінійку. Постав на ній **точку зліва**. Утворилися два **промені**, що йдуть уліво і вправо. Праворуч від першої точки постав на прямій другу точку. Частина прямої між двома точками — це **відрізок**. Назви точки — кінці відрізка — великими буквами латинського алфавіту: *CD*.

- 2 Скільки променів на малюнку? Полічи їх та запиши відповідне число.

- 3 Доповни таблицю за зразком.

Назва	Колір	Кількість
Пряма		<input type="text" value="2"/>
Промінь		<input type="text"/>
Відрізок		<input type="text"/>

- 4 Виміряй «на око» відрізки. Наведи найдовший відрізок червоним олівцем, а найкоротший — зеленим.

5 Вибери посильний для себе варіант — ●● або ● — і виконай завдання.

●● Назви відрізок. Скільки променів на малюнку? Упиши відповідне число.

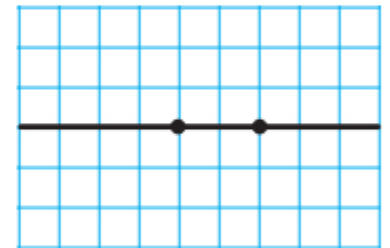
● З'єднай відповідне за допомогою стрілок.

- відрізок
- пряма
- промінь

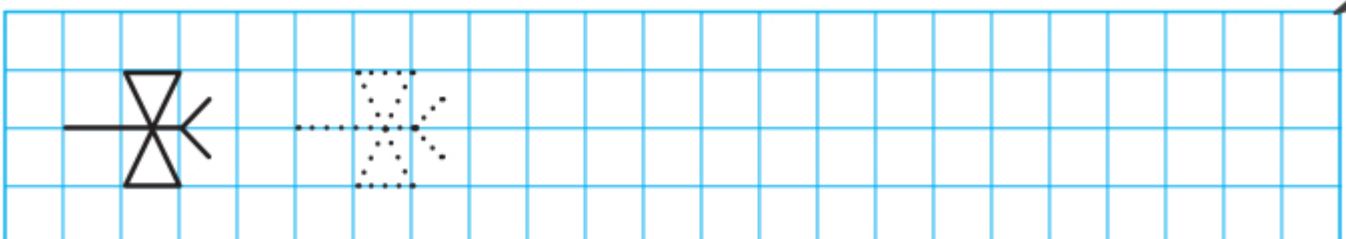
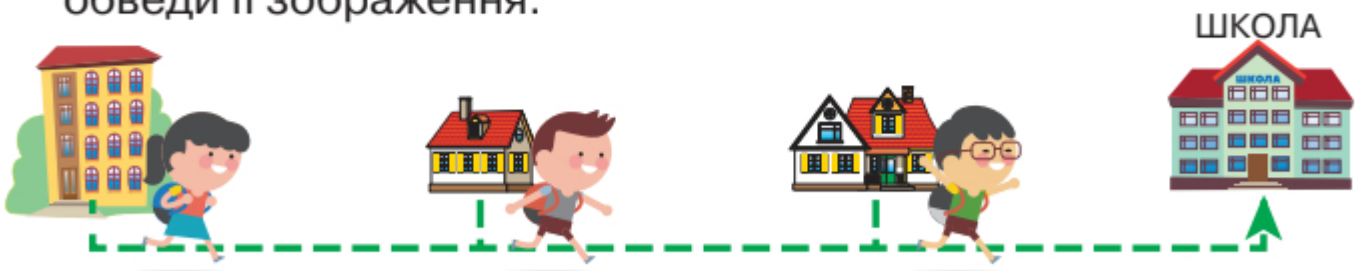
6 «Перетвори» промінь на відрізок.

7 Поміркуйте разом: якщо поставити ще одну точку на прямій, скільки відрізків утвориться? Перевірте свої міркування практично.

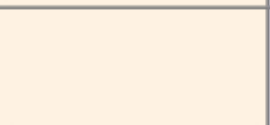
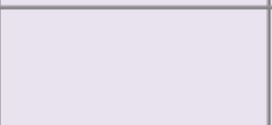

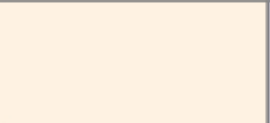

8 Стасик живе ближче до школи, ніж Майя, і далі від неї, ніж Андрій. Чий шлях до школи найдовший? Назви цю дитину й обведи її зображення.

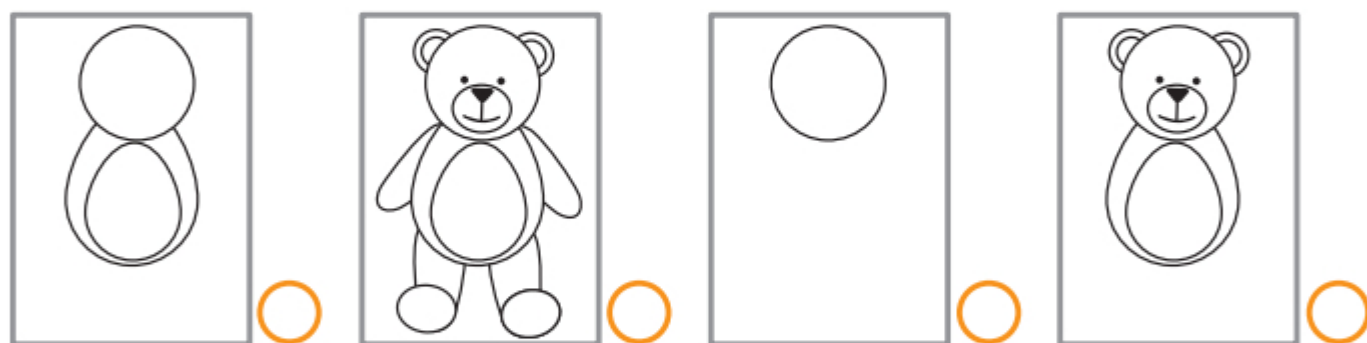
Закріплюємо вивчене

1 Намалюй / виріж і наклеї указану кількість фігур.

				
1				
2				
3				

Елементи для вирізання в кінці посібника.

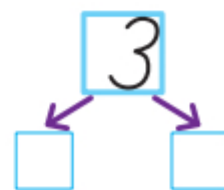
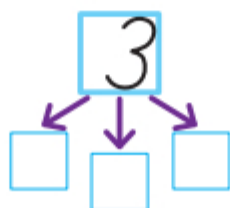
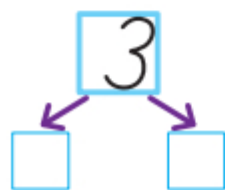
2 Знайди третій етап малювання ведмедика. Познач його.

3 Обведи третю фігуру зліва і справа. Скільки квадратів? Упиши — .

4 Упиши в клітинки відповідні до малюнків числа.

5 Потренуйся писати знак «плюс».

6 За рівностями на додавання домалюй потрібну кількість фігур.

$1 + 1 = 2$

$2 + 1 = 3$

$1 + 2 = 3$

7 Побудуй відрізок відповідно до етапів, поданих у пам'ятці.

Робота в парі. По черзі ставте одне одному запитання. Відповіді позначає кожний / кожна у своєму зошиті.

Пам'ятка «Як я будую відрізок»

Етап 1. Проводжу пряму.

Як проводжу? Під лінійку , від руки .

Етап 2. Ставлю на ній точку.

Ближче до якого краю прямої поставив / поставила точку?

До лівого , до правого .

Скільки променів утворилося? 1 , 2 .

Етап 3. Ставлю другу точку на відстані від першої.

З якого боку від першої точки поставив / поставила другу точку? Ліворуч , праворуч .

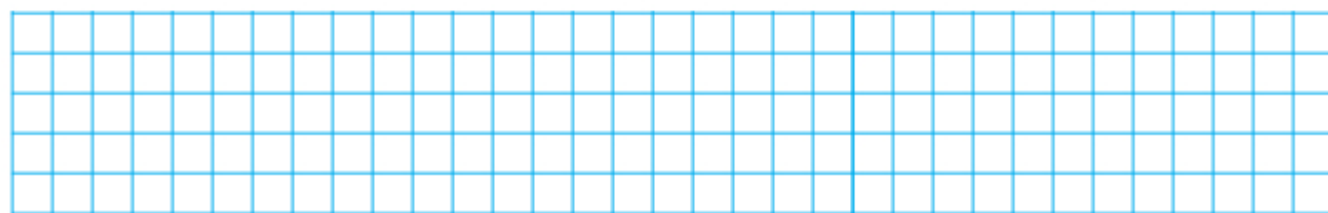
Що утворилося між двома точками? Промінь , відрізок .

Скільки? 1 , 2 . Скільки променів утворилося? 1 , 2 .

Етап 4. Називаю відрізок латинськими буквами: *A, B*.

Якою буквою назвав / назвала першу точку? ___ другу? ___

Як називається утворений відрізок? _____

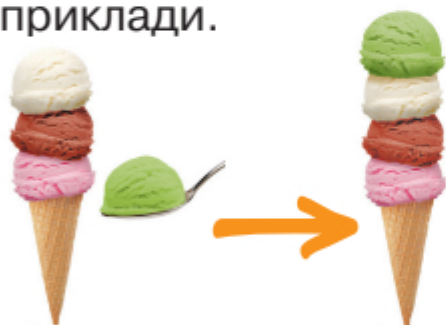
Число чотири і цифра 4 (четвірка). Утворення і склад числа.
Порівняння чисел

1 Попрацюйте з малюнками. Яке число вони демонструють?

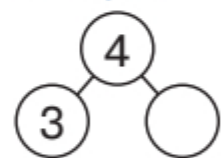
Число чотири записують цифрою 4 (четвірка).

2 Як утворили число чотири? Розкажи за малюнком. Наведи свої приклади.

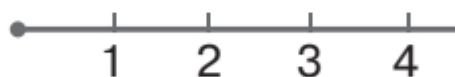

Якщо на три кульки морозива покласти ще одну кульку, то їх стане чотири.

4 — це 3 та ще 1.

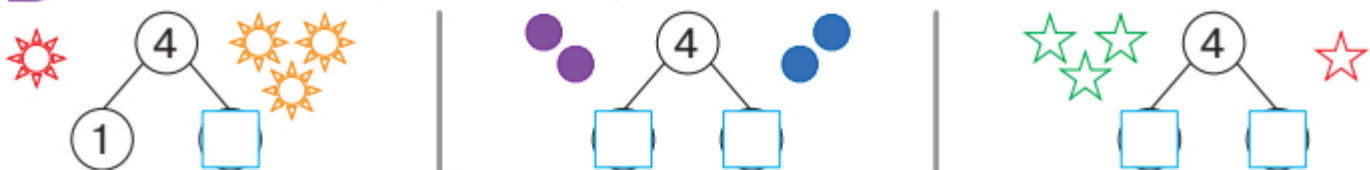

3 З'єднай число з відповідною кількістю елементів множини.

4 Які числа передують числу 4? Назви їх. Назви «сусідів» числа 3.

5 Запиши склад числа, скориставшись малюнками.

6 Порівняй числа за малюнками та зразком.

$3 > 2$

$3 \bigcirc 3$

$1 \bigcirc 3$

$2 \bigcirc 4$

7 Вибери сильний для себе варіант — ●● або ● — і виконай завдання.

●● Порівняй числа.

$1 \bigcirc 2$

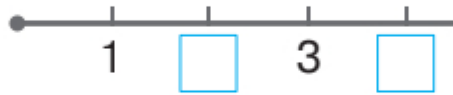
$3 \bigcirc 3$

$4 \bigcirc 2$

$4 \bigcirc 4$

$3 \bigcirc 4$

● Упиши «сусідів» числа 3 на схемі.

8 Доповни: 4 — це 1 і ; 4 — це 2 і ; 4 — це 3 і .

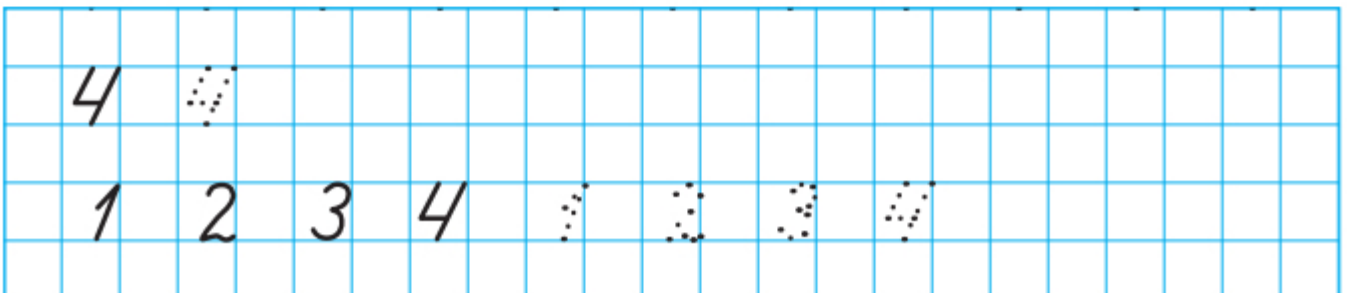
9 Пронумеруй овочі від найбільшого (1) до найменшого (4).

Дія віднімання. Знак «-». Вирази і рівності

- 1 Попрацюйте разом. Скільки всього повітряних куль? Скільки вгорі? Скільки повітряних куль залишилося на землі?

Одна куля полетіла. Куль на землі стало менше, ніж було спочатку. Отже, виконали дію віднімання.

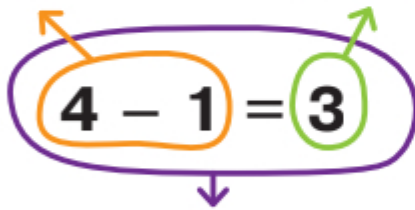
Говоримо і читаємо так:
«Від чотирьох відняти один, одержимо три».

Записуємо так:
 $4 - 1 = 3$

- 2 Розглянь запис.

вираз

значення виразу

рівність

Знак «-» означає відняти.

$4 - 1$ — це вираз,

3 — це значення виразу, яке знаходимо / обчислюємо.

Увесь запис — це рівність.

- 3 Обведи вирази на віднімання.

$1 + 2$

$3 - 2$

$4 - 1$

$1 + 3$

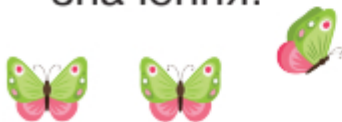
$2 - 1$

$4 - 2$

$3 - 1$

$2 + 2$

- 4 За малюнками доповни вирази на віднімання та знайди їхні значення.

$3 - \square = \square$

$4 - \square = \square$

$4 - \square = \square$

$3 - \square = \square$

Лінія: пряма, крива. Ламана лінія: незамкнена, замкнена

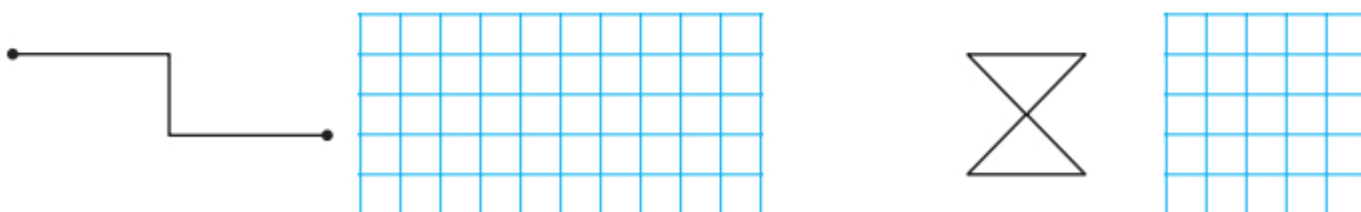
- 1 Пригадайте, як називають лінію, що проводять під лінійку. Проведіть у рамці справа лінію від руки.

Таку лінію називають **кривою**.

- 2 На малюнку «заховалися» криві та прямі лінії. Скільки кожного виду? Наведи тільки криві.

- 3 Роздивися схематичні зображення. Чи потрібно для побудови цих фігур використовувати лінійку, як гадаєш? Відтвори їх поруч. Із яких простіших елементів вони складаються?

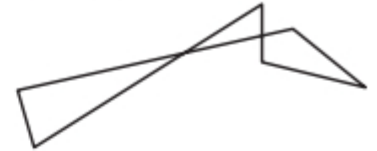
Ламана — це послідовність відрізків, що з'єднані точками — вершинами. Відрізки ламаної називають **ланками**. Якщо перша і остання вершини ламаної збігаються, таку ламану називають **замкненою**.

4 З'єднай назву ламаної з відповідним прикладом.

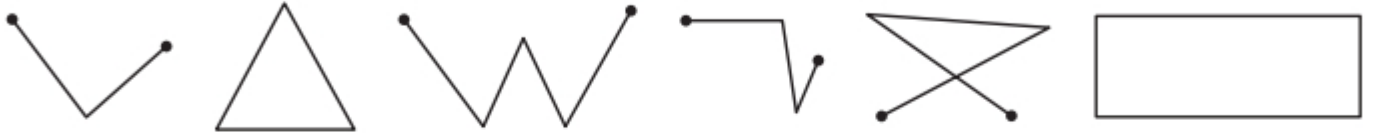

Незамкнена ламана

Замкнена ламана

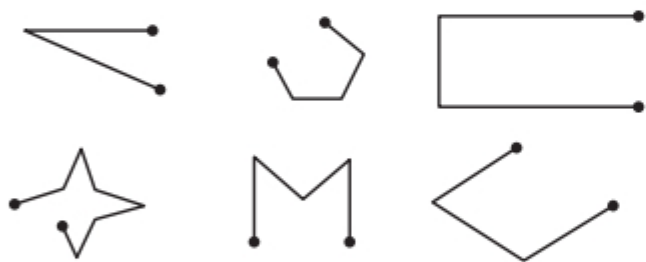
5 Полічи, скільки ланок у кожній зображеній ламаній. Замалюй замкнені ламані, ланки яких не перетинаються. Як іще називають ці фігури?

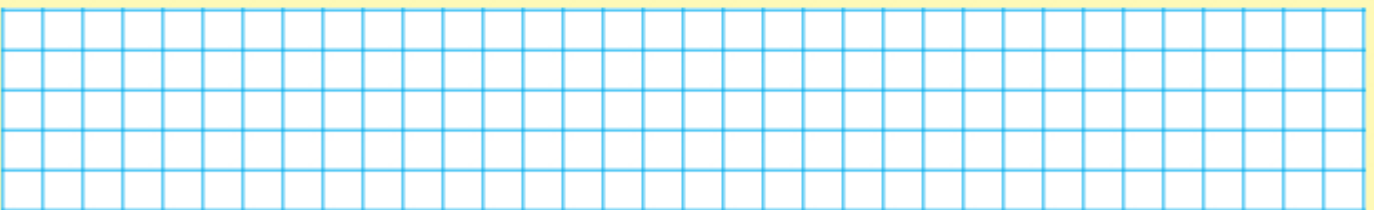
6 Вибери посильний для себе варіант — ●● або ● — і виконай завдання.

●● Добудуй ламані так, щоб вони стали замкненими.

● Упиши, скільки потрібно поставити точок на прямій, щоб утворити один відрізок.

7 Побудуй незамкнену ламану із чотирьох ланок.

8 Відшукай на малюнках ламані червоного кольору. Скільки серед них замкнених? Обведи ці малюнки.

Закріплюємо вивчене

1 Запиши числа від 4 до 1, а потім у зворотному порядку.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2 Роздивися прогноз погоди на тиждень.

						
Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд

Яких днів прогнозують більше — сонячних чи похмурих?

Склади нерівність.

Познач правильний, на твою думку, висновок.

Тиждень буде сонячним . Тиждень буде похмурих .

3 Створи свій прогноз погоди на тиждень. Виріж потрібну тобі кількість позначок і наклеї. Познач відповідний висновок.

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд

Тиждень буде сонячним .

Тиждень буде дощовим .

Тиждень буде похмурих .

Елементи для
вирізання в
кінці посібника.

4 Добери числа.

$2 < \square$

$2 = \square$

$3 > \square$

$3 = \square$

$4 > \square$

$1 < \square$

$4 = \square$

$3 < \square$

5 Побудуй відрізки. Утвори з них трикутники. Скільки фігур вийшло?

6 Допоможи господині прикрасити стіну портретами її родичів. Виріж і наклеї потрібну кількість портретів. За малюнками доповни склад числа 4.

4 — це 3 і

4 — це 1 і

4 — це 2 і

Елементи для вирізання в кінці посібника.

7 Доповни рівності на додавання і віднімання.

$1 + \square = \square$

$4 - \square = \square$

$2 + \square = \square$

$4 - \square = \square$

Число п'ять і цифра 5 (п'ятірка). Утворення і склад числа.
Порівняння чисел

1 Попрацюйте з малюнками. Яке число вони демонструють?

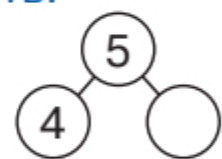
Число п'ять записують цифрою 5 (п'ятірка).

2 Як утворили число п'ять? Розкажи за малюнком. Наведи свої приклади.

До чотирьох деталей пазла доєднали ще одну деталь, їх стало п'ять.

Отже, 5 — це 4 та ще 1.

3 У якому акваріумі 5 рибок? Познач його.

4 Роздивись ряд чисел. Яке число перед числом 4? Яке число після числа 4?

3 4 5

Число 3 — **попереднє** до числа 4, а число 5 — **наступне**.

5 Упиши попередні і наступні числа для поданих.

2 , 3 , 4 .

6 За малюнками впиши в клітинки відповідні числа.

5 — це 4 і .

5 — це 3 і .

7 Вибери посильний для себе варіант — ●● або ● — і виконай завдання.

●● Перевір, чи правильно полічили кількість намистин? Виправ записи.

2   4   3   1   5

● Полічи зелені мушлі, а потім сині. Домалюй стільки зелених мушель, щоб їх стало стільки само, скільки й синіх.

8 Упиши склад числа.

9 Порівняй числа.

3 ○ 5

1 ○ 5

2 ○ 5

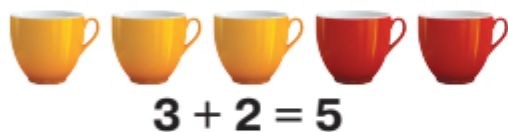
Компоненти дії додавання

1 Розглянь і прочитай компоненти дії додавання.

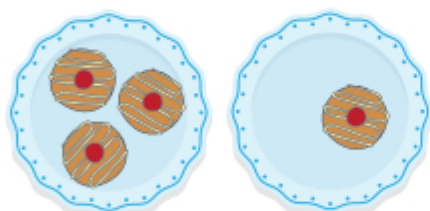

Числа, які додаємо, називають **доданками**.
Вираз $2 + 3$ — це **сума**.
Значення виразу число **5** — це також **сума**.
Подану рівність читаємо так:
«**Сума чисел два і три дорівнює п'яти**».

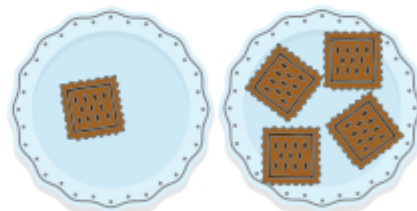
2 Прочитай рівності. Знайди суми за зразком.

До 3 додати 2, одержимо 5.
Сума чисел 3 і 2 дорівнює 5.

$$3 + \square = \square$$

$$1 + \square = \square$$

3 Віднови компоненти дії додавання, скориставшись малюнками. Назви їх. Запиши рівності.

$$3 + 1 = \text{flower}$$

$$2 + \text{flower} = 4$$

$$\text{flower} + \text{flower} = 5$$

$$\text{flower} + 4 = \text{flower}$$

4 Вибери посильний для себе варіант — ●● або ● — і виконай завдання.

●● Віднови «прихований» компонент дії додавання. Запиши рівність.

$3 + \text{🌸} = 5$

● Знайди суми чисел. Скористайся малюнками.

   $2 + 2 = \square$

   $1 + 4 = \square$

5 Знайди суми чисел.

$2 + 1 = \square$

$4 + 1 = \square$

$2 + 2 = \square$

$3 + 2 = \square$

6 Замалюй вираз, значення якого найбільше з усіх.

$3 + 2$

$1 + 1$

$1 + 3$

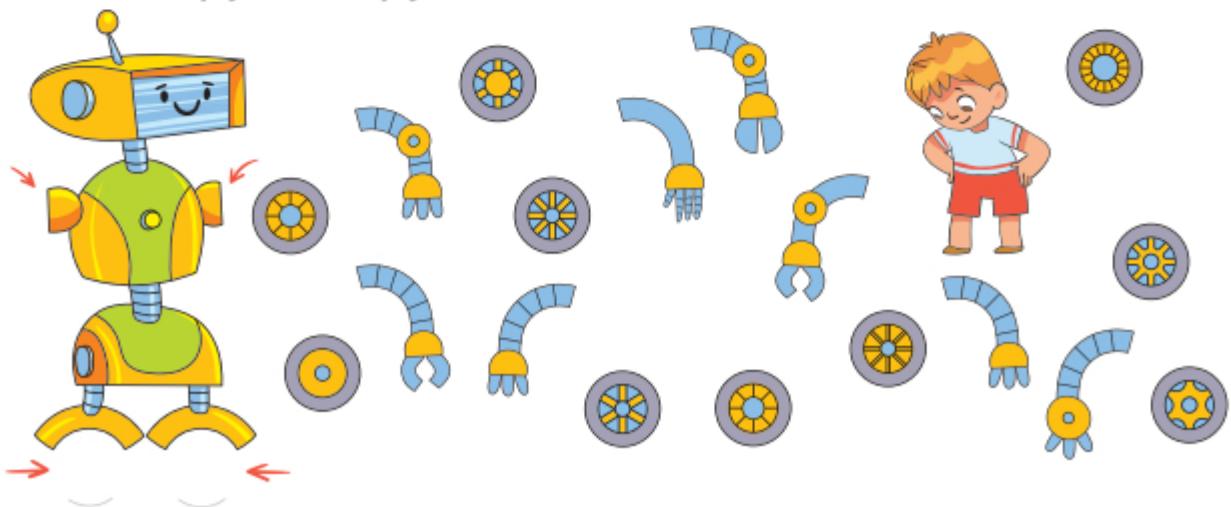
$2 + 2$

$1 + 2$

7 У квартирі було 3 кімнати. З однієї кімнати зробили дві. Скільки кімнат стало в квартирі? Запиши відповідь.

Відповідь: кімнати стало в квартирі.

8 Допоможи хлопчику зібрати робота: знайди та обведи дві однакові руки і пару однакових коліс.

Компоненти дії віднімання

1 Розгляньте і прочитайте компоненти дії віднімання.

Рівність читаємо так:
«Різниця чисел чотири і один дорівнює трьом».

2 Прочитай рівності за зразком. Знайди різниці.

$$5 - 2 = 3$$

Від 5 відняти 2, одержимо 3.

Різниця чисел 5 і 2 дорівнює 3.

$$4 - 3 = \square$$

$$5 - 1 = \square$$

3 Обведи компоненти дій і результати відповідними кольорами. З'єднай їх із записами назв.

сума

другий доданок

$$2 + 2 = 4$$

перший доданок

сума

різниця

зменшуване

$$5 - 3 = 2$$

від'ємник

різниця

- 4** Віднови «приховані» компоненти віднімання. Назви їх. Запиши рівності.

  $4 - 1 =$

   $-$ $= 2$

- 5** Вибери посильний для себе варіант — або — і виконай завдання.

- Віднови «прихований» компонент віднімання. Запиши рівність.

  $- 3 = 2$

- Знайди різниці чисел. Ско- ристайся малюнками.

  $4 - 2 =$

  $5 - 3 =$

- 6** Знайди різниці чисел.

$3 - 2 =$

$5 - 4 =$

$3 - 1 =$

$5 - 1 =$

- 7** Яку решту отримає покупець? Запиши рівності на відні- мання.

  $= ?$ (грн)

  $= ?$ (грн)

- 8** Обчисли. Підкресли рівність, у якій від'ємник дорівнює різниці.

$5 - 3 =$

$3 - 2 =$

$4 - 2 =$

$4 - 3 =$

Закріплюємо вивчене

1 Доповни ряди кружечків до п'яти. Упиши числа.

2 Доповни рівності за малюнками.

$$5 = 2 + \square$$

$$5 = 4 + \square$$

3 Як розподілені за кольором 5 фігур у кожній множині? Порівняй їхню кількість.

$$4 > 1$$

$$2 < 3$$

$$3 < 2$$

$$1 < 4$$

4 У покупця немає монети номіналом 5 грн, але є інші. Якими монетами він може заплатити за рибку? Об'єднай зображення монети у множини.

5 Обчисли. У рівностях на віднімання підкресли зеленим олівцем зменшуване, жовтим — від'ємник.

$$5 - 4 = \square$$

$$5 - 3 = \square$$

$$5 - 2 = \square$$

$$3 + 2 = \square$$

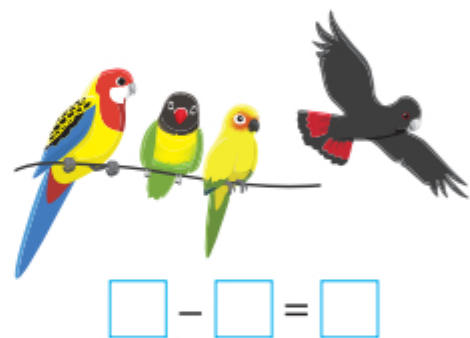
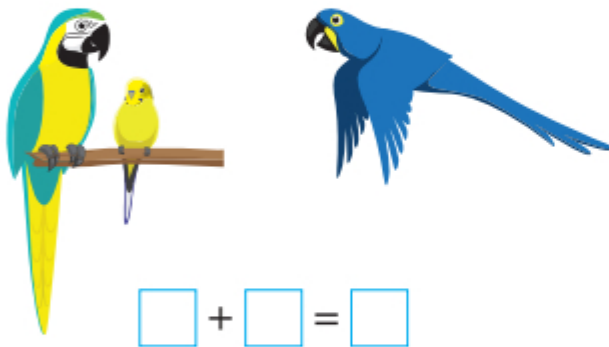
$$5 - 1 = \square$$

$$3 + 1 = \square$$

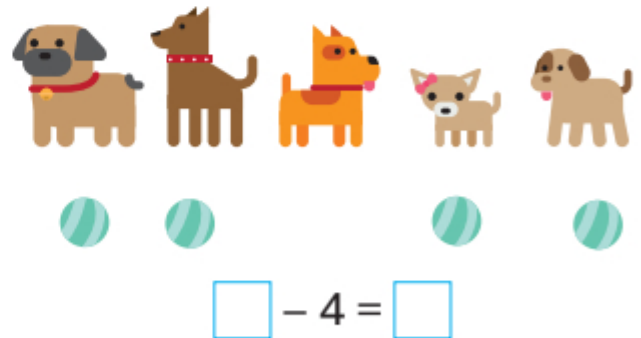
6 Доповни таблицю.

Перший доданок	1	<input type="text"/>	2	<input type="text"/>	1	<input type="text"/>
Другий доданок	<input type="text"/>	2	<input type="text"/>	3	<input type="text"/>	2
Сума	5	5	4	5	4	3

7 За малюнками доповни числами схеми рівностей.

8 Скільки бракує мисок? м'ячів? Виріж і наклеї потрібну кількість предметів. Доповни рівності відповідними числами.

Елементи для вирізання в кінці посібника.

8 Порівняй числа.

$$3 \bigcirc 4$$

$$5 \bigcirc 3$$

$$4 \bigcirc 5$$

$$2 \bigcirc 2$$

$$4 \bigcirc 3$$

$$5 \bigcirc 2$$

$$4 \bigcirc 2$$

$$4 \bigcirc 4$$

Зв'язок дій додавання і віднімання

1 Порівняй.

$5 \bigcirc 4$

$1 \bigcirc 5$

$4 \bigcirc 4$

$5 \bigcirc 5$

$5 - 1 \bigcirc 4 + 1$

$2 - 1 \bigcirc 2 + 1$

$2 + 2 \bigcirc 3 - 2$

2 Розглянь, як із рівності на додавання склали рівності на віднімання.

$1 + 4 = 5$

$5 - 1 = 4$

$5 - 4 = 1$

Якщо від суми відняти один із доданків, то одержимо інший доданок.

3 Поясни, як знайшли один із доданків, знаючи інший і суму.

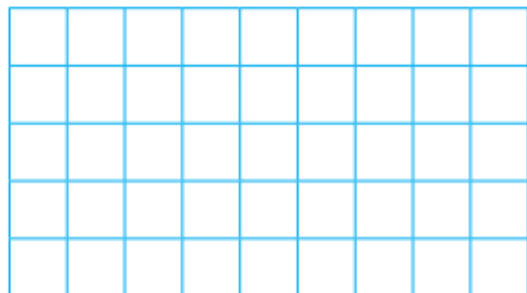
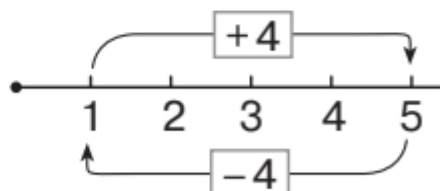
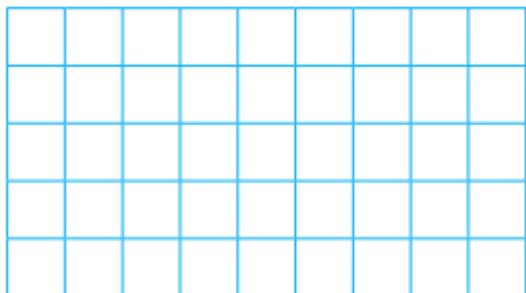
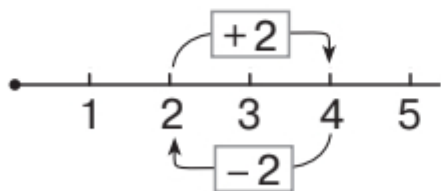
$3 + 2 = 5$

$5 - 2 = \square$

$2 + 3 = 5$

$5 - 3 = \square$

4 Попрацюйте в парі. За схемами складіть вирази на додавання і віднімання. Самостійно запиши рівності.

5 Вибери посильний для себе варіант — ●● або ● — і виконай завдання.

●● Доповни. З'єднай рівності, які можуть слугувати прикладом зв'язку дій додавання і віднімання.

$4 + \square = 5$

$\square - 1 = 4$

$3 + \square = 5$

$\square - 2 = 3$

● Упиши результат дії віднімання. Розкажи, як склали рівності.

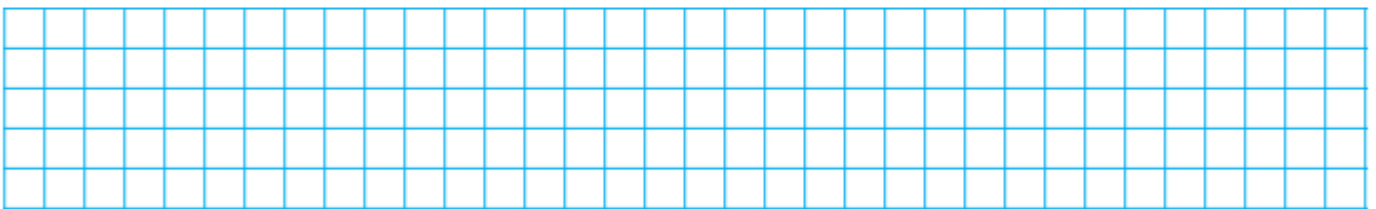
  $3 + 2 = 5$

  $5 - 2 = \square$

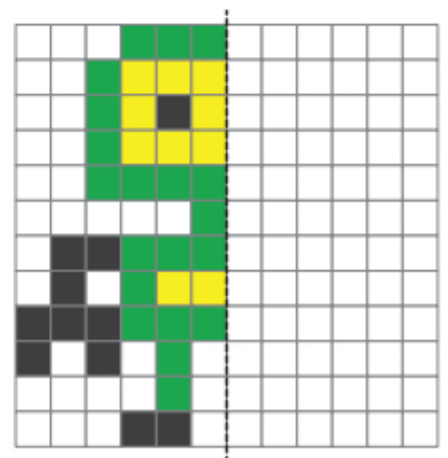
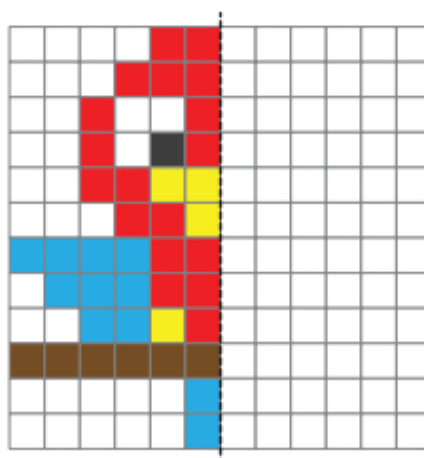
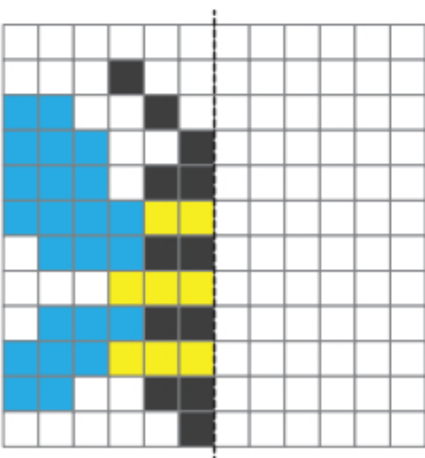
6 За малюнком склади рівності: на додавання і віднімання.

7 Накресли відрізки AB і CD , причому AB довший за CD .

8 Вибери зображення і домалюй його праву частину віддзеркалено.

Число шість і цифра 6 (шістка). Утворення і склад числа.
Порівняння чисел

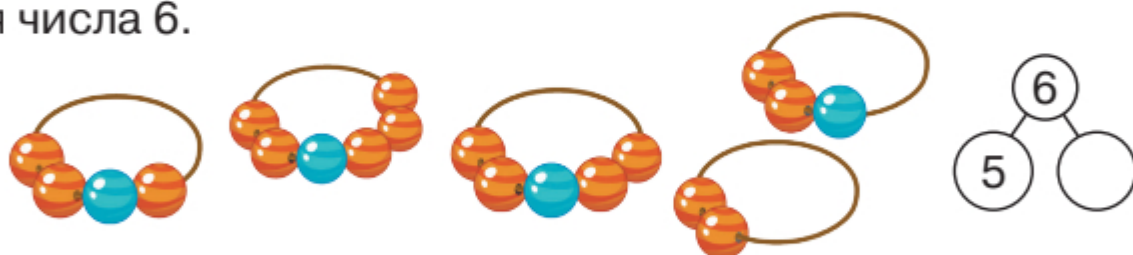
1 Попрацюйте з малюнками. Яке число вони демонструють?

Число шість записують цифрою 6 (шістка).

2 Як утворити число шість? Знайди відповідні малюнки вгорі та прокоментуй їх.

3 Обведи браслет із шістьма намистинами. Скільки в ньому коричневих намистин? блакитних? Доповни схему утворення числа 6.

4 Прочитай числа: 1, 2, 3, 4, 5, 6. Підкресли попереднє число до числа 6.

5 За малюнками впиши відповідні числа.

6 — це 5 і

6 — це 1 і

6 — це 4 і

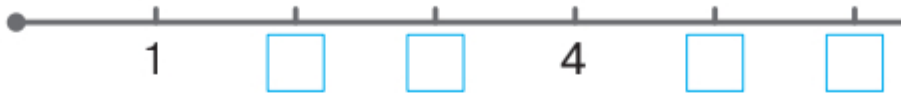
6 — це і

6 — це і

6 Вибери посильний для себе варіант — ●● або ● — і виконай завдання.

●● Упиши пропущені числа на схемі.

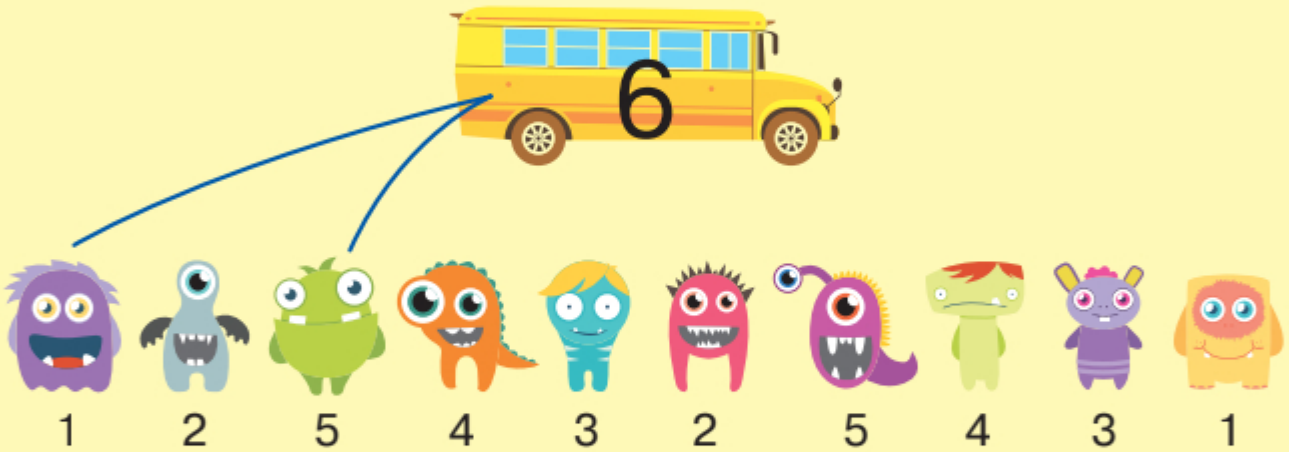
● Замалюй кружечки у відповідні кольори за зразком.

6 — це 5 і 1.

6 — це 3 і 3.

6 — це 2 і 4.

7 Монстрики мають вишикуватися по двоє, щоб їхати на екскурсію. Хто з ким у парі? З'єднай за зразком.

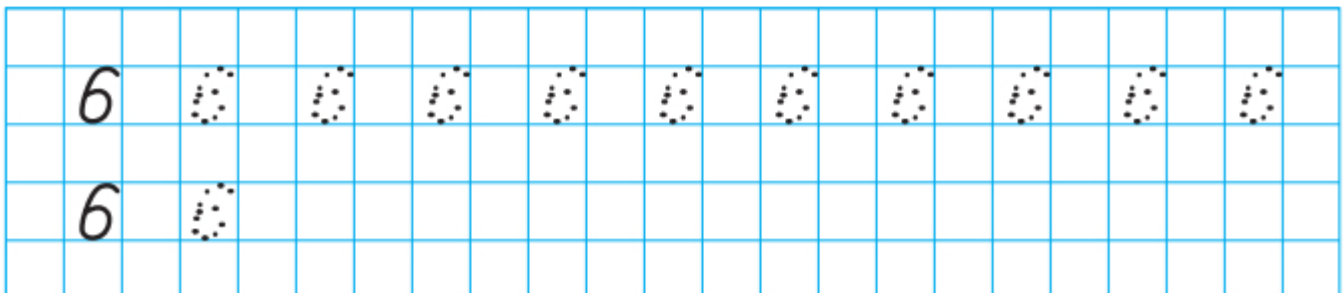
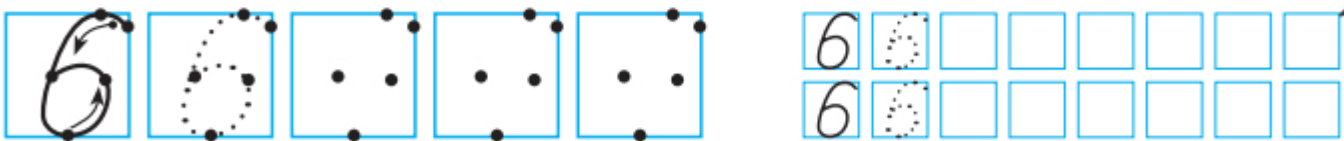
8 Порівняй числа.

6 ○ 4

5 ○ 6

6 ○ 3

3 ○ 4

Сантиметр — одиниця вимірювання довжини

- 1 Предмети можна вимірювати різними мірками. Яка довжина олівця в поданих предметах? Упиши відповідні числа.

1 олівець вміщує:

- скріпок;
 гумки;
 точилок.

- 2 Досліди свою лінійку: що означають риски на ній? Чи однакова між ними відстань? Для чого потрібна лінійка?

На лінійці є шкала з поділками. Відстань між поділками, які позначені «сусідніми» числами, становить один **сантиметр** — скорочено **1 см**.

- 3 Потренуйся писати скорочену назву сантиметра.

- 4 За допомогою лінійки вимірюють довжини відрізків — відстані між кінцями відрізків. Виміряй довжину поданих відрізків і ти. Запиши.

$$AB = \boxed{} \boxed{} \boxed{} \boxed{} \boxed{}$$

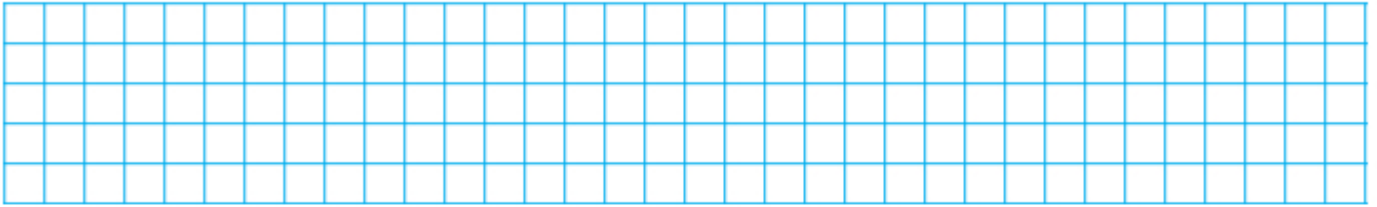
$$CD = \boxed{} \boxed{} \boxed{} \boxed{} \boxed{}$$

- 5 Виміряй олівець лінійкою. Запиши довжину в сантиметрах.

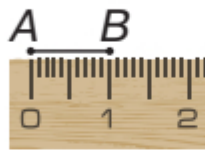

6 Вибери посильний для себе варіант — ●● або ● — і виконай завдання.

●● Побудуй відрізок, довжина якого більша за 4 см, але менша від 6 см.

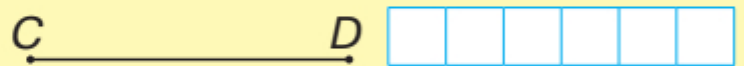
● З'єднай малюнки з відповідними записами довжин відрізків.

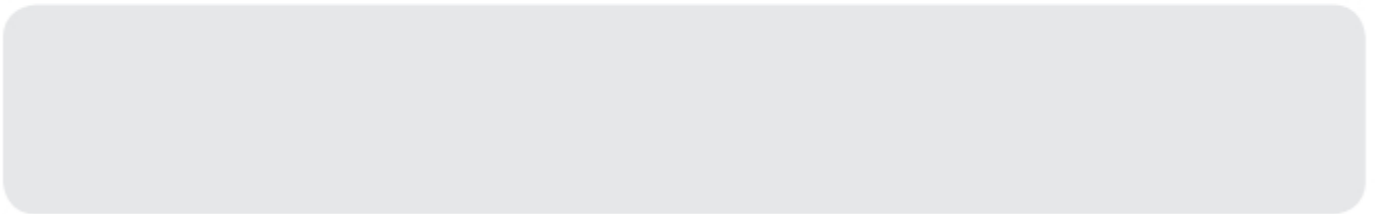
3 см

1 см

7 Вимірй довжини відрізків і запиши їх.

8 Виріж і приклей стрічку, довжина якої 6 см.

Елементи для вирізання в кінці посібника.

9 Яка з поданих фігур найдовша? Познач. Як ти це визначив / визначила? Поділися своїми міркуваннями з однокласниками.

Закріплюємо вивчене

- 1 За кожним малюнком запиши вираз на додавання. Обчисли. З рівності на додавання склади дві рівності на віднімання.

--	--	--	--	--

↓

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

↓

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

↓

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

- 2 Доповни рівності.

$\square + 2 = 4$

$3 + \square = 5$

$5 - \square = 2$

$4 - 2 = \square$

$1 + 4 = \square$

$\square - 1 = 2$

- 3 Доповни рівності. Назви склад числа 6.

$5 + 1 = \square$

$4 + 2 = \square$

$3 + 3 = \square$

- 4 За малюнком склади рівності. Скористайся зразком.

--	--	--	--	--	--

1 + 5 = $\square$

6 - 1 = $\square$

6 - 5 = $\square$

--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--

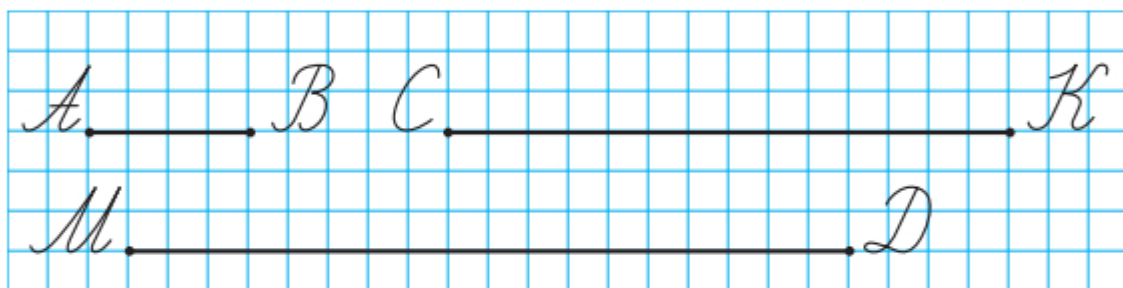
- 5 Порівняй кількість. Запиши нерівності / рівності.

6 За малюнками доповни рівності.

$6 - 2 = \square$
 $6 - \square = \square$
 $6 - \square = \square$
 $6 - \square = \square$
 $6 - \square = \square$
 $6 - \square = \square$

7 Виміряй довжини відрізків і запиши їх.

$AB = \square \square \square$ $CK = \square \square \square$ $MD = \square \square \square$

8 Порівняй довжини відрізків, побудованих і виміряних тобою вище, у праві 7. Скористайся зразком.

$2\text{ см} < 7\text{ см}$ $\square \square \square \square \square \square \square$ $\square \square \square \square \square \square \square$
 $7\text{ см} > 2\text{ см}$ $\square \square \square \square \square \square \square$ $\square \square \square \square \square \square \square$

9 Як перемістити дві палички, щоб із двох трикутників утворився один? Доведи практично — використай лічильні палички.

Число сім і цифра 7 (сімка). Утворення і склад числа.
Порівняння чисел

1 Попрацюйте з малюнками. Яке число вони демонструють?

Число сім записують цифрою 7 (сімка).

2 Як утворити число сім? Знайди відповідні малюнки вгорі та прокоментуй їх.

3 Упиши пропущені числа. Прочитай усі числа.

1, , , 4, , 6, .   7, , 5, , , , 1.

4 Скільки днів у тижні? Упиши.

5 Познач сьомий шарф зліва; справа.

6 Домалюй ламані із семи ланок. Скільки тобі їх знадобилося?
Упиши ці числа.

7 — це 4 і

7 — це 5 і

7 Вибери посильний для себе варіант — **●●** або **●** — і виконай завдання.

●● Упиши пропущені числа на схемі.

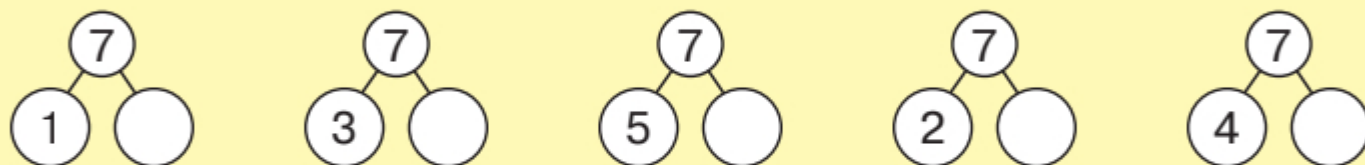
● Замалюй зірочки у відповідні кольори за зразком.

7 — це 6 і 1.

7 — це 5 і 2.

7 — це 3 і 4.

8 Доповни склад числа.

9 Добери числа.

$6 < \square$ $5 = \square$ $6 > \square$ $2 < \square$ $7 > \square$ $3 < \square$ $4 = \square$

10 Знайди помилки і виправ їх.

$3 + 4 = 6$

$5 = 4 + 1$

$6 + 1 = 7$

$7 = 5 + 1$

$2 + 4 = 7$

$7 = 3 + 3$

Число вісім і цифра 8 (вісімка). Утворення і склад числа.
Порівняння чисел

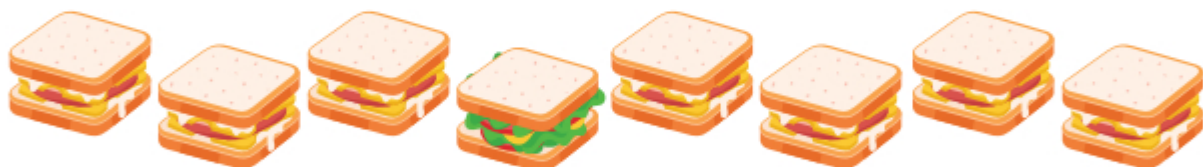
1 Попрацюйте з малюнками. Яке число вони демонструють?

Число вісім записують цифрою 8 (вісімка).

2 Як утворити число вісім? Знайди відповідні малюнки вгорі та прокоментуй їх.

3 Для пікніка тато приготував сандвічі з шинкою і сандвіч з овочами. Скільки всіх сандвічів? Полічи й упиши.

8 — це і

4 У кожній множині по 8 м'ячів двох видів. За малюнками запиши склад числа 8.

8	8	8	8	8
<input type="text"/> і <input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

5 Вибери посильний для себе варіант — ●● або ● — і виконай завдання.

●● Полічи двійками до 8, а потім у зворотному напрямі.

□, □, □, 8; 8, □, □, □.

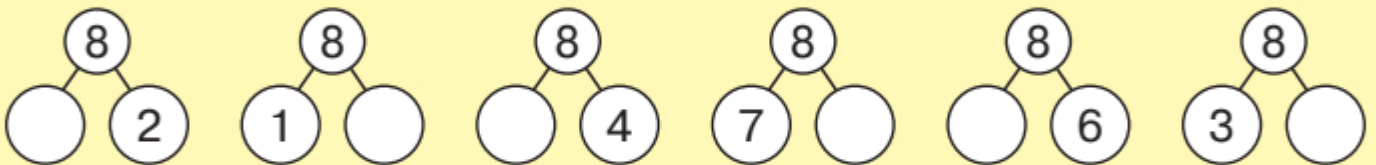
● Замалюй трикутники у відповідні кольори за зразком.

8 — це 7 і 1.

8 — це 5 і 3.

8 — це 4 і 4.

6 Доповни склад числа.

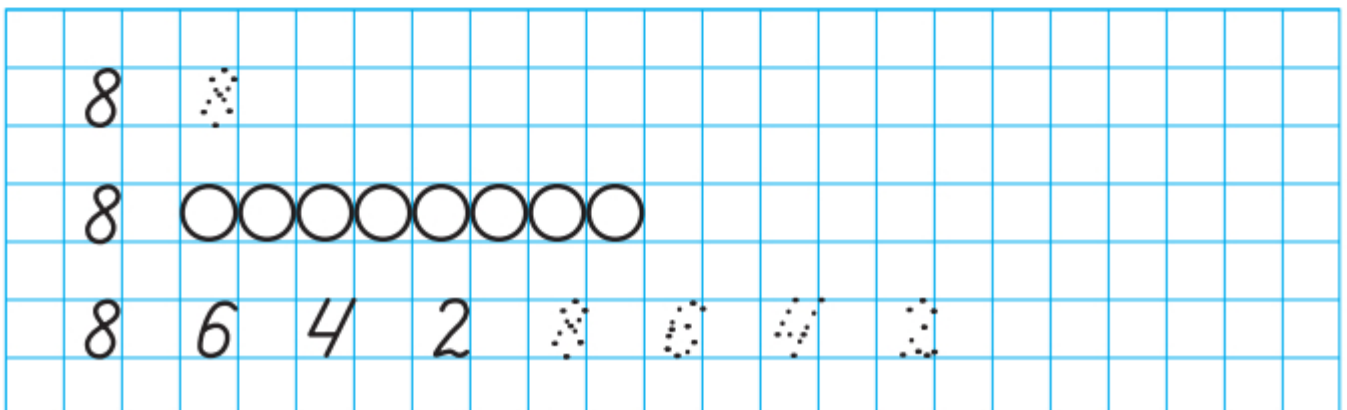
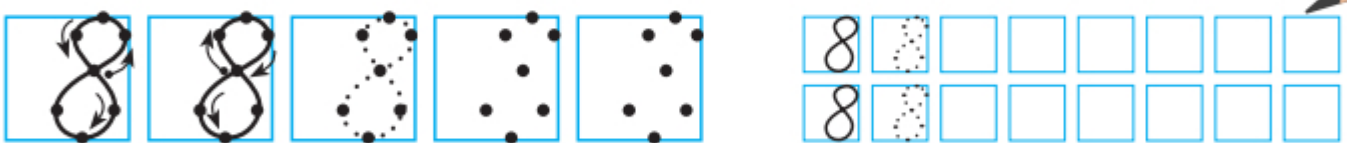

7 Порівняй числа.

8 ○ 1   8 ○ 2   8 ○ 4   8 ○ 5   8 ○ 7   8 ○ 8

8 Доповни.

6 < □   8 = □   8 > □   3 < □   7 > □   3 < □   5 = □

Число дев'ять і цифра 9 (дев'ятка). Утворення і склад числа.
Порівняння чисел

1 Попрацюйте з малюнками. Яке число вони демонструють?

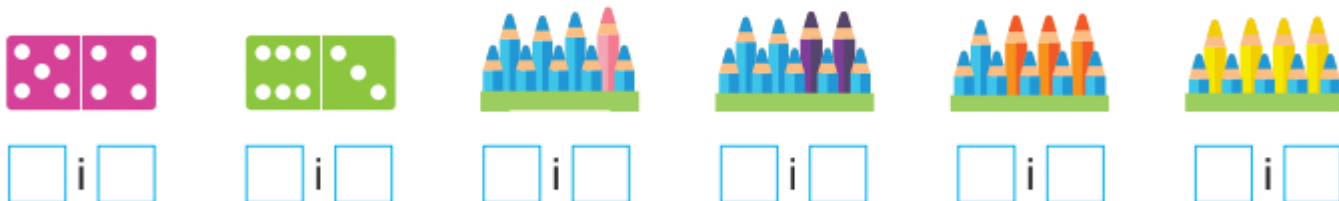
Число дев'ять записують цифрою 9 (дев'ятка).

2 Як утворити число дев'ять? Знайди відповідні малюнки вгорі та прокоментуй їх.

3 Упорядкуй ряд чисел. Доповни числом, якого бракує.

3, 9, 4, 6, 5, 1, 7, 8. , , , , , , , , .

4 За малюнками впиши склад числа 9.

і   і   і   і   і   і

5 Вибери посильний для себе варіант — ●● або ● — і виконай завдання.

●● Порівняй числа по-різному. Скористайся зразком.

4 < 6   6 > 4   8 і 9   6 і 7   2 і 5   4 і 9   7 і 9

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

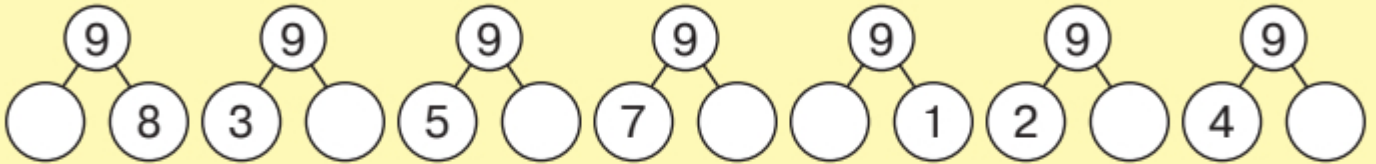
● Обведи вказану кількість фігур за зразком.

9 — це 5 і 4.

9 — це 3 і 6.

9 — це 7 і 2.

6 Доповни склад числа.

7 Порівняй числа.

9 ○ 1   3 ○ 9   4 ○ 9   6 ○ 9   7 ○ 9   8 ○ 9

8 Доповни рівності.

$6 + \square = 9$

$5 + \square = 9$

$5 + \square = 8$

$6 + \square = 8$

9 За малюнком заповни клітинки у схемі праворуч.

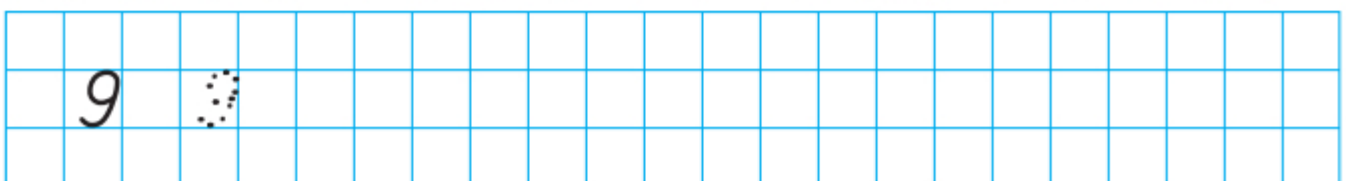

 — см

у 9 см —

 — см

у 9 см —

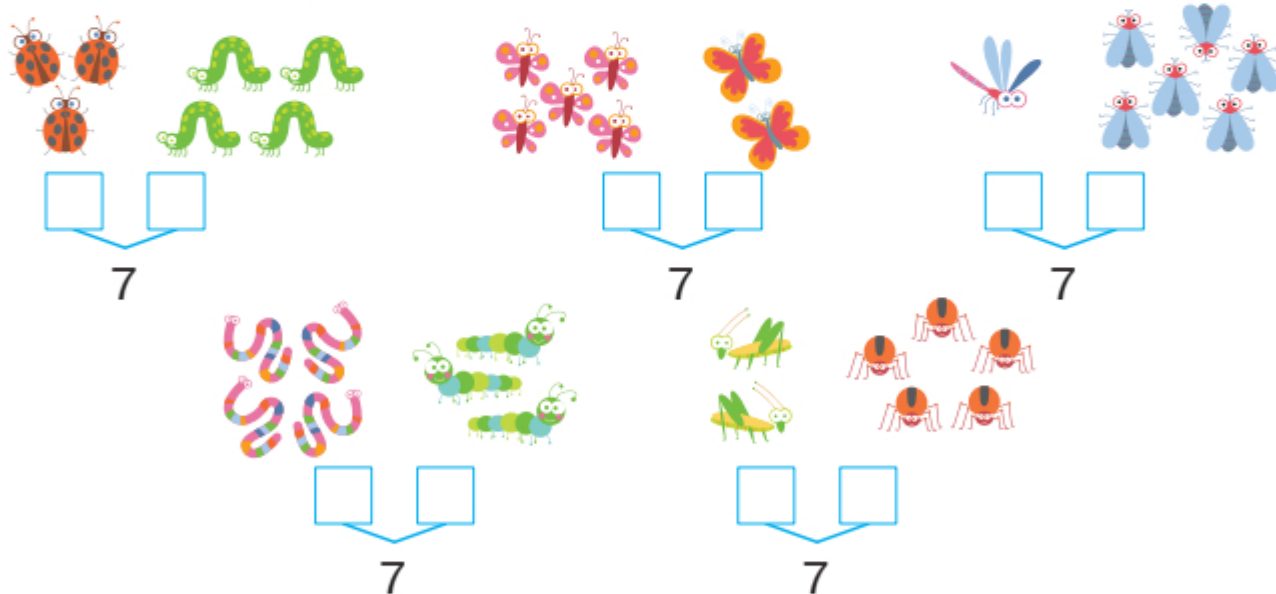
Закріплюємо вивчене

- 1 Полічи фрукти і ягоди. Упиши відповідні числа. Обведи те, що любиш найбільше.

Банан —   Апельсин —   Яблуко —   Груша —
 Ананас —   Полуниця —   Слива —

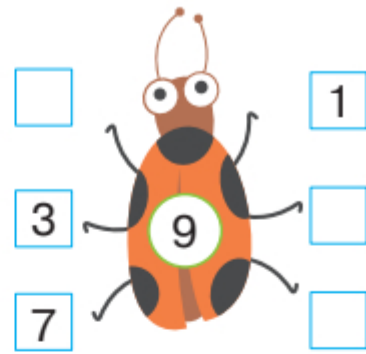
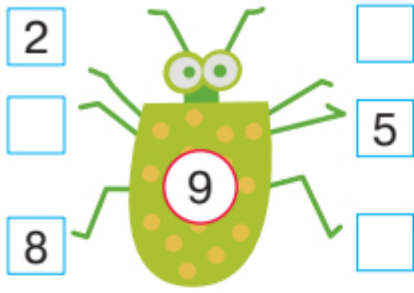
- 2 Упиши числа у «віконечка» за малюнками.

- 3 Замалюй намистини в різні кольори відповідно до доданків у рівностях.

$7 = 2 + 5$	— ○ — ○ — ○ — ○ — ○ — ○ — ○ —
$8 = 6 + 2$	— ○ — ○ — ○ — ○ — ○ — ○ — ○ —
$9 = 7 + 2$	— ○ — ○ — ○ — ○ — ○ — ○ — ○ — ○ —
$8 = 5 + 3$	— ○ — ○ — ○ — ○ — ○ — ○ — ○ —

4 Упиши відповідні числа.

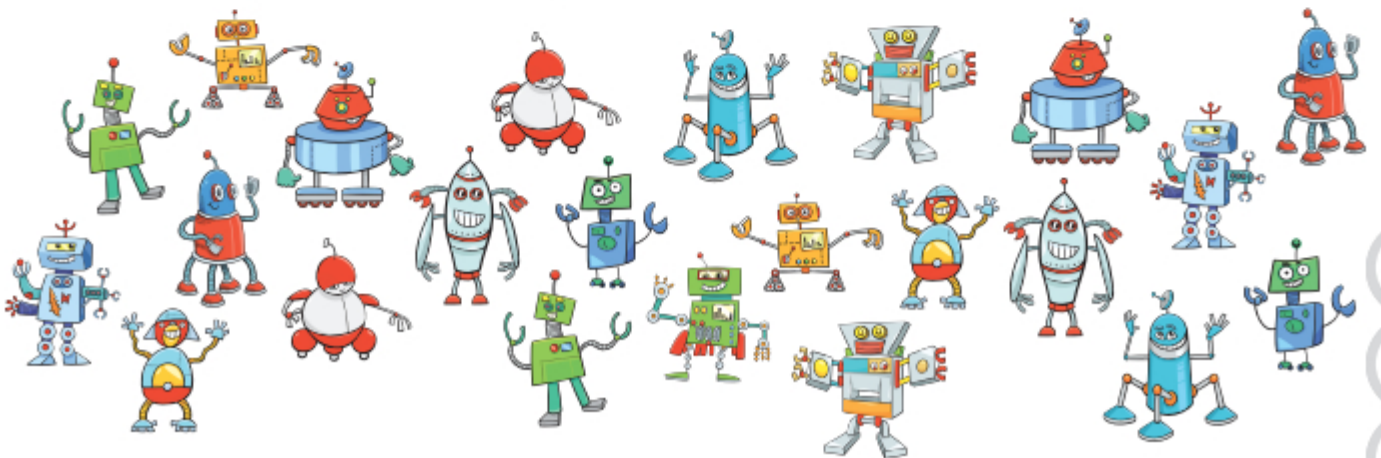
5 Замалюй стільки квадратиків, скільки учнів 1-А класу люблять ту чи ту першу страву.

Борщ люблять 7 учнів, курячий суп — 5, рибну юшку — 4, молочний суп — 2. Не люблять жодної першої страви з перелічених 3 учні.

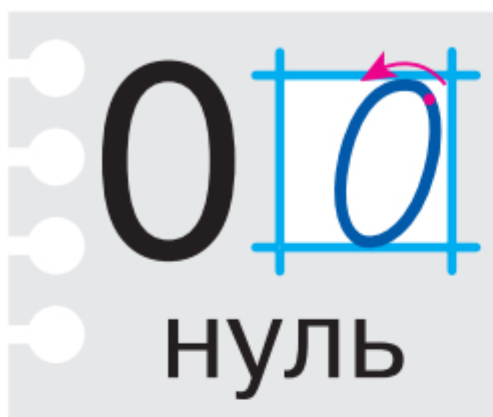
	1	2	3	4	5	6	7
Рибна юшка 							
Курячий суп 							
Борщ 							
Молочний суп 							
Не люблять 							

6 Знайди однакових роботів. Скільки пар утворилося?

Обведи робота без пари.

Число нуль (0). Числовий промінь

Полічи кількість ягідок, які щоразу залишалися на китиці. Чи є ягоди на китиці в останньому випадку?

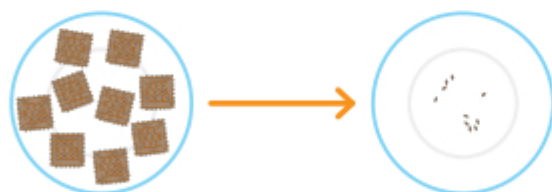

Висновок. На останньому малюнку на китиці не залишилося жодної ягідки. Тобто на китиці **нуль ягід**.

На письмі порожню множину позначають **числом 0**. Число 0 менше від 1, тому на числовому промені він стоїть зліва від одиниці (перед одиницею).

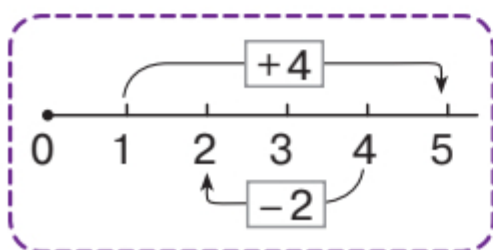
- 1 Спрогнозуйте та обговоріть разом: якщо від будь-якого числа відняти таке саме число, що отримаємо? Підтвердьте свої міркування практично.
- 2 За малюнком доповни рівність.

$$\square - \square = 0$$

Віднімаючи однакові числа, одержуємо нуль — **0**.

Додавати і віднімати числа можна за допомогою числового променя. Від його початку, який позначають нулем (0), відкладено рівні частини. На зразку стрілка вправо вказує на

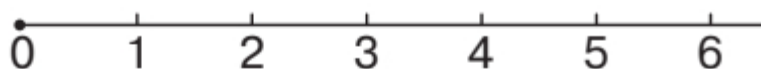

число 5 — це значення виразу $1 + 4$ (до одного відрізка додати ще таких 4 відрізки). Стрілка вліво вказує на число 2 — це значення виразу $4 - 2$ (від 4 відрізків відняли 2 такі самі відрізки).

3 На числовому промені відтвори стрілками рівності.

$$0 + 3 = 3$$

$$5 - 5 = 0$$

4 Вибери посильний для себе варіант — ●● або ● — і виконай завдання.

●● Порівняй.

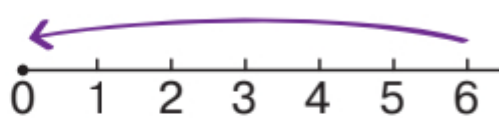
$$3 - 3 \bigcirc 0$$

$$5 - 2 \bigcirc 0$$

$$7 - 3 \bigcirc 0$$

$$8 - 8 \bigcirc 0$$

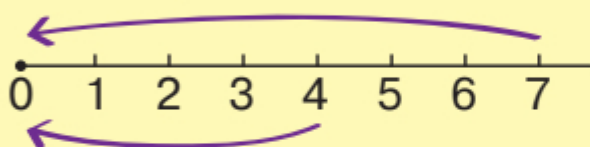
● Перевір записи.

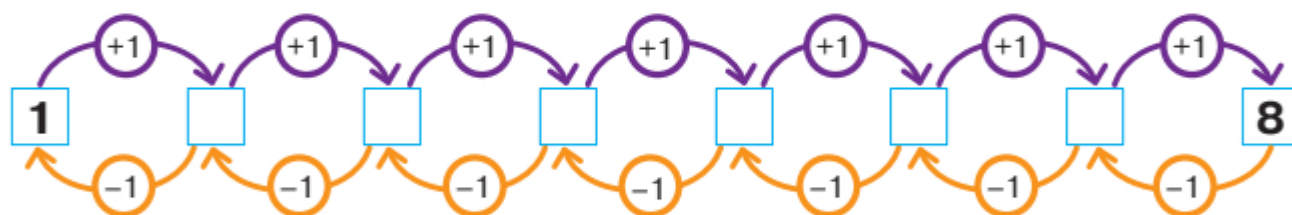
$$6 - 6 = 0$$

$$2 - 2 = 0$$

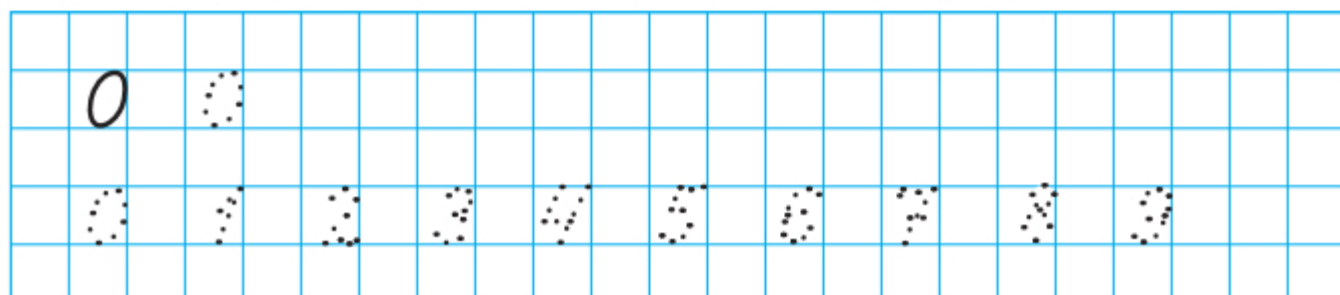
5 За числовим променем склади вирази та обчисли.

6 Прилічуй у напрямку стрілки. Перевір шляхом відлічування.

Утворювати числа можна відлічуванням одиниці від наступного числа.

Число десять. Запис числа десять. Утворення і склад числа.
Порівняння чисел

1 Попрацюйте з малюнками. Яке число вони демонструють?

Число десять записують двома цифрами: 1 і 0 (одиницею та нулем).

2 Як утворити число 10? Знайди відповідні малюнки вгорі та прокоментуй їх. Наведи свої приклади.

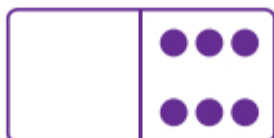
3 Запиши числа в порядку їх збільшення.
1, 2, 5, 6, 7, 3, 4, 8, 10, 9.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

4 Як доповнити кожний ряд до 10? Упиши відповідні числа.

5 Домалюй стільки крапочок, щоб їх стало по 10 на кожній кісточці доміно.

6 Вибери посильний для себе варіант — ●● або ● — і виконай завдання.

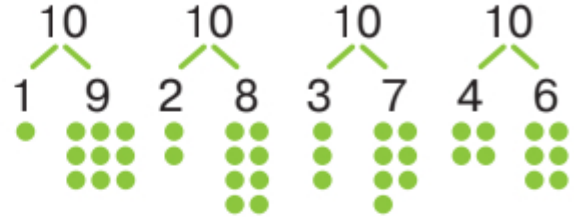
●● Доповни склад числа.

$$10 = 1 + \square \quad 10 = 2 + \square$$

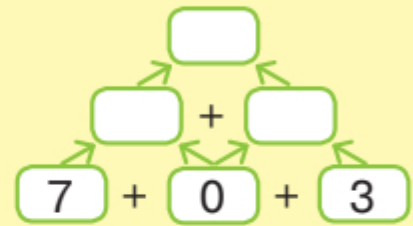
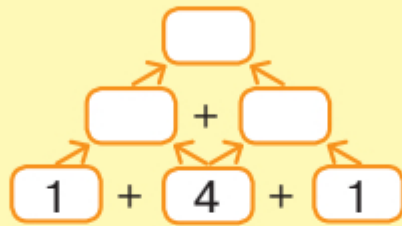
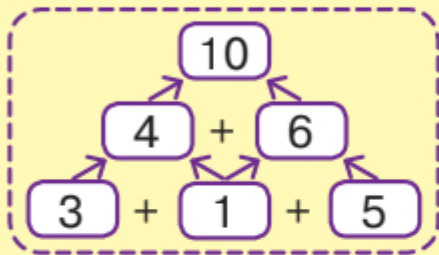
$$10 = 3 + \square \quad 10 = 4 + \square$$

$$10 = 5 + \square \quad 10 = 7 + \square$$

● Розглянь склад числа 10.

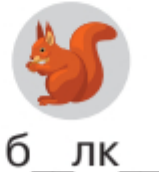
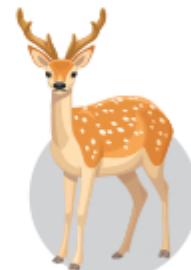
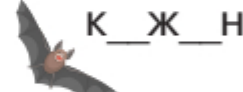

7 Упиши відповідні числа за зразком.

8 Виконай завдання за порядком.

А. Упиши голосні в назви тварин.

Б. Полічи голосні в словах вище. Яких найбільше? найменше?

Букв а — .

Букв у — .

Букв и — .

Букв о — .

Букв е — .

Букв і — .

В. Скільки тварин упадають у зимову сплячку? Обведи їх.

Переставний закон додавання

- 1 За малюнками разом з'ясуйте, чи змінилася кількість авто після їх переставляння місцями.

$2 + 3$

$3 + 2$

- 2 Знайди суми та прочитай правило. Запам'ятай його.

Перший доданок	6	3	5	2	7	1
Другий доданок	3	6	2	5	1	7
Сума	9	9	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Від переставляння доданків значення суми не змінюється.

- 3 З'єднай вирази за зразком. Прокоментуй.

$3 + 5$

$2 + 8$

$6 + 4$

$2 + 5$

$4 + 6$

$5 + 3$

$5 + 2$

$8 + 2$

- 4 Перестав доданки і знайди суми.

$5 + 4 = \square \square \square \square$

$3 + 6 = \square \square \square \square$

$7 + 2 = \square \square \square \square$

$1 + 8 = \square \square \square \square$

- 5 Упиши суми в таблицю. Обведи значення тих, що більші за 5 і менші від 8.

+	3	4	5	6	0
1	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
3	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
4	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

6 Вибери посильний для себе варіант — ●● або ● — і виконай завдання.

●● Перестав доданки та обчисли.

$$4 + 2 \quad \boxed{} \boxed{} \boxed{} \boxed{} \boxed{}$$
$$9 + 1 \quad \boxed{} \boxed{} \boxed{} \boxed{} \boxed{}$$

● Доповни рівності.

$$3 + 5 = 8 \quad 5 + 3 = \boxed{}$$
$$6 + 4 = 10 \quad 4 + 6 = \boxed{} \boxed{}$$

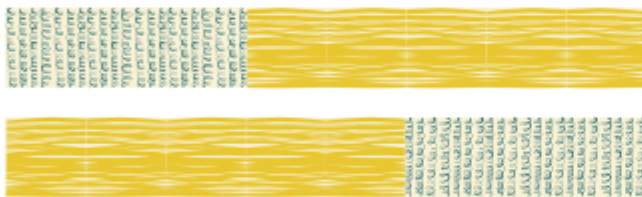
7 Упиши результати додавання.

$$7 + 1 = \boxed{} \quad 6 + 3 = \boxed{} \quad 2 + 8 = \boxed{} \boxed{}$$
$$1 + 7 = \boxed{} \quad 3 + 6 = \boxed{} \quad 8 + 2 = \boxed{} \boxed{}$$

8 Порівняй вирази, не обчислюючи їхні значення.

$$3 + 4 \bigcirc 4 + 3 \quad 6 + 5 \bigcirc 5 + 6 \quad 7 + 2 \bigcirc 2 + 7$$

9 Вимірй довжини кольорових частин смужок. Запиши рівність.

$$\boxed{} + \boxed{} = \boxed{} + \boxed{}$$

10 Розглянь, як можна додавати три числа. Спробуй обчислити таким самим способом інший вираз.

$$2 + 5 + 3 = 5 + 5 = 10$$

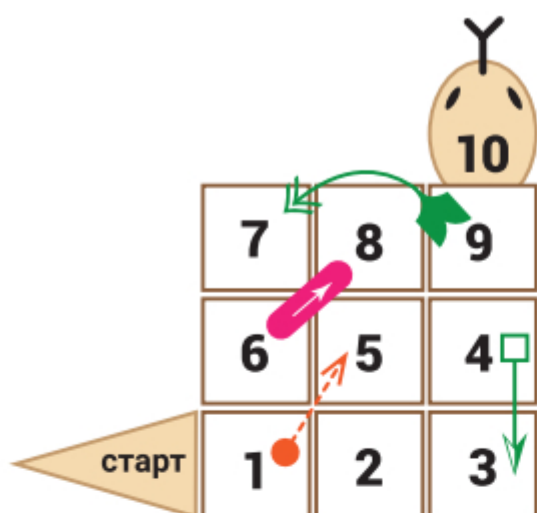
$$3 + 4 + 3 = 6 + \boxed{} = \boxed{} \boxed{}$$

11 Поміркуйте разом!

Сума трьох чисел — 10. Перше число 6, друге — 2. Яке третє число? Запиши його. $\boxed{}$

Перевіряємо, що вміємо і знаємо

Пограйте в парі!

Використовуючи математичну змійку як поле для гри, виконуйте по черзі завдання нижче. Кидайте гральний кубик і розставляйте свої фішки. Число клітинки змійки відповідає номеру завдання. Грайте протягом 15 хвилин. Виграє той чи та, хто виконає найбільше завдань за цей час. Перевірте результати одне одного після гри!

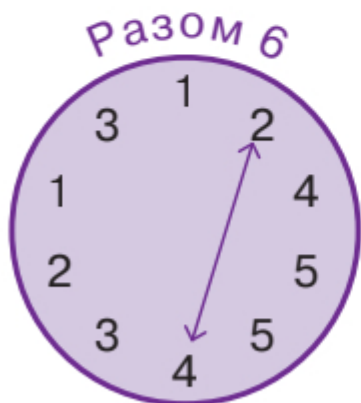
1 Наведи літак із трьома ілюмінаторами.

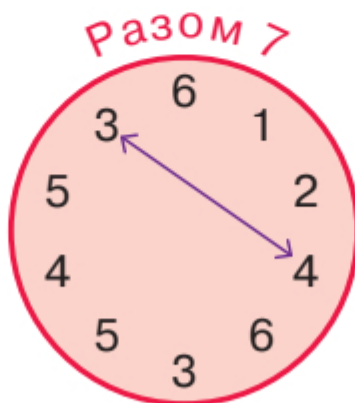
2 Однакових гусениць замалюй одним кольором. Обґрунтуй свій вибір.

3 Доповни рівності за малюнками.

=

=

=

4 Порівняй.

2 ○ 6

7 ○ 5

9 ○ 8 + 1

- 5 Замалюй кожну другу годівничку в зелений колір; кожну третю — в жовтий. Скільки їх вийшло кожного кольору? Яка за порядком годівниця з пташкою? А та, біля якої пес?

6 $3 + 2 = \square$ $7 - 1 = \square$ $3 - 3 = \square$

- 7 Виміряй відрізок і впиши його довжину.

- 8 Перестав доданки і виконай додавання.

$6 + 2 = \square \square \square \square \square$ $3 + 4 = \square \square \square \square \square$

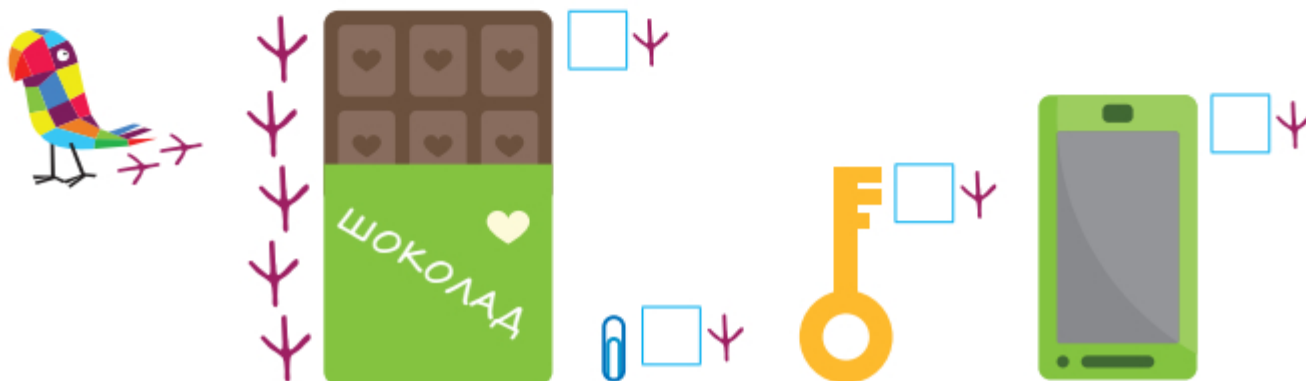
- 9 Роздивися малюнок і дай відповіді на запитання.

Скільки зелених фруктів? Скільки жовтих?

Скільки цитрусових разом? Скільки груш разом?

- 10 Яка довжина зображених предметів у папужкових кроках? Виміряй «на око» і впиши числа.

ЗМІСТ

Дорогий першокласнику! Дорога першокласнице!.....	3
Як працювати з темою	4
Математика навколо нас!	6

Розділ 1. Ознаки предметів. Просторові відношення. Лічба

Визначаємо положення об'єктів у просторі. Напрямки руху	10
Визначаємо положення об'єктів у просторі. Напрямки руху (продовження)	12
Закріплюємо вивчене	14
Один, багато. Кожний, усі. Більше, менше, порівну	16
Розрізнення предметів за ознаками: розміром, формою, кольором, призначенням	18
Об'єднання предметів у групу за спільною ознакою. Поняття множини	20
Закріплюємо вивчене	22
Правила лічби. Пряма і обернена лічба	24
Розподіл предметів на підгрупи за спільною ознакою	26
Довгий, короткий, однакова довжина. Порівняння за довжиною	28
Закріплюємо вивчене	30
Високий, низький, однакова висота. Порівняння за висотою	32
Широкий, вузький, однакова ширина. Порівняння за шириною	34
Товстий, тонкий, однакова товщина. Порівняння за товщиною	36
Перевіряємо, що вміємо і знаємо	38

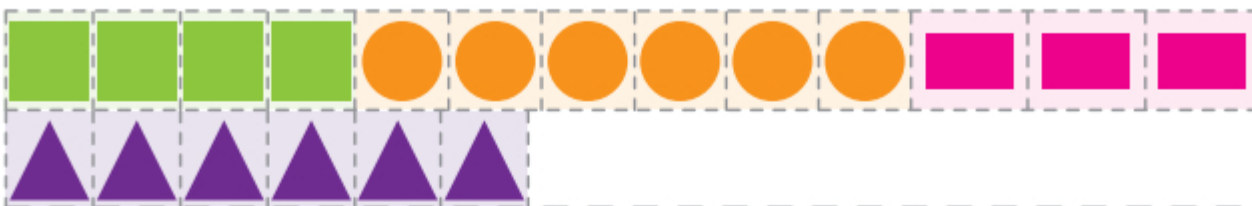
Розділ 2. Нумерація чисел 1-10. Число 0. Арифметичні дії

Число один і цифра 1 (одиниця)	42
Число два і цифра 2 (двійка).....	44
Порівняння чисел. Знаки «більше», «менше», «дорівнює»	46
Закріплюємо вивчене	48

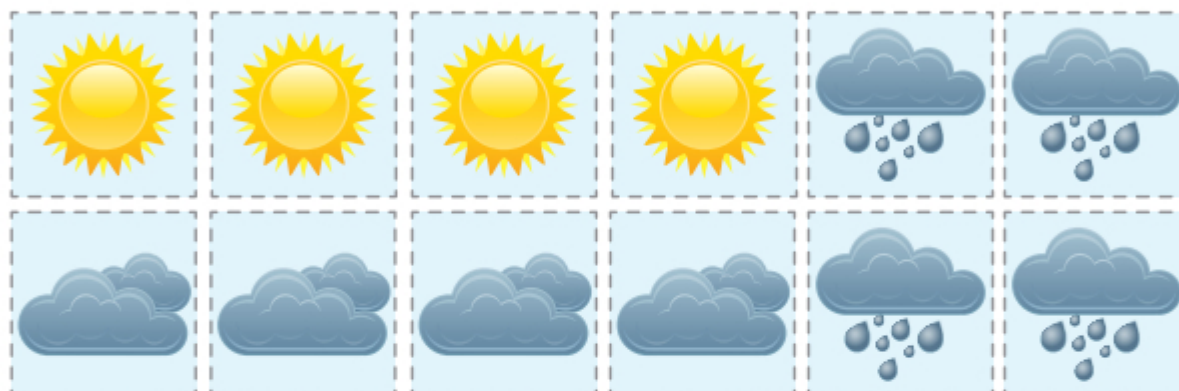
Число три і цифра 3 (трійка). Утворення і склад числа. Порівняння чисел	50
Дія додавання. Знак «+». Вирази і рівності.....	52
Пряма лінія, точка, промінь і відрізок.....	54
Закріплюємо вивчене	56
Число чотири і цифра 4 (четвірка). Утворення і склад числа. Порівняння чисел	58
Дія віднімання. Знак «-». Вирази і рівності.....	60
Лінія: пряма, крива. Ламана лінія: незамкнена, замкнена.....	62
Закріплюємо вивчене	64
Число п'ять і цифра 5 (п'ятірка). Утворення і склад числа. Порівняння чисел	66
Компоненти дії додавання	68
Компоненти дії віднімання	70
Закріплюємо вивчене	72
Зв'язок дій додавання і віднімання	74
Число шість і цифра 6 (шістка). Утворення і склад числа. Порівняння чисел	76
Сантиметр — одиниця вимірювання довжини	78
Закріплюємо вивчене	80
Число сім і цифра 7 (сімка). Утворення і склад числа. Порівняння чисел	82
Число вісім і цифра 8 (вісімка). Утворення і склад числа. Порівняння чисел	84
Число дев'ять і цифра 9 (дев'ятка). Утворення і склад числа. Порівняння чисел	86
Закріплюємо вивчене	88
Число нуль (0). Числовий промінь	90
Число десять. Запис числа десять. Утворення і склад числа. Порівняння чисел	92
Переставний закон додавання	94
Перевіряємо, що вміємо і знаємо	96
Матеріали для вирізання і наклеювання (до завдань на вказаних сторінках)	99

Матеріали для вирізання і наклеювання
(до завдань на вказаних сторінках)

с. 56, № 1

с. 64, № 3

с. 65, № 6

с. 73, № 8

с. 79, № 8

